

Szerkesztőség

Arad, Acsev-palota.

Kiadóhivatal:

Aradi Nyomda Vállalat.

Bulev. Regele Ferdinand 4/22

(József főherceg-ut.)

Sürgőnyclm: Közlöny, Arad.

Telefonszám:

Szerkesztőség és kiadóhivatal
151.

Megjelenik naponta reggel.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF.

ELŐFIZETES

HELYBEN ÉS VIDÉKEN

Egész évre ... 1080 Lej
Fél évre ... 540 Lej
Negyed évre ... 270 Lej
Havonta ... 90 Lej

Hirdetések díjszabás szerint

Egyes száma ára 5 lej,

vasárnap 6 lej.

Bucurestiben 50 banival több

Elmélkedés

a kulturális államsegélyről.

Írta: Dr. Nagy Sándor.

A felekezeti magyar iskoláknak nyújtandó államsegélyről annyit tárgyaltak már, hogy eszembe jutnak az egyháznak ugynevezett „questio vexata”-i vagyis azok a sokat bolygatott kérdések, mint az eredendő bűn, kegyelem, idvezülés, szabad akarat stb., melyekről folytonosan írtak, beszéltek, vitatkoztak, de bennük dülőre jutni sehogy sem tudtak. A vallás azonban végül mindig tudott magán segíteni, a Genezisben rövid hat napok alatt megteremtette ezt a végtelen világot (a nagy műbe hibák csuszak be, bizonyára a sietség miatt, hiszen ma egy istálló felépítéséhez több idő kellene!) és midőn megegyezni sehogy sem tudtak, összehívtak egy zsinatot, mely a vitatott tételeiből dogmát csinált azzal, hogy azt mindenkinek hinni kell, mert a kételkedő „anathema sit” azaz átkozott legyen. De a mi szegény iskoláinknak nem szent-atyákra van szükségük, hanem jóindulatu miniszterekre, az ígéből sem tudnak megélni, hanem csak a pénzről és hol találunk mi egy becsületes zsinatra, mely dogmául mondaná ki az államsegély kiutalását, átok alá fogván azt, aki csak ígér, de nem ad, valamint azt is, aki ad ugyan, de csak — papíron.

Pedig a kérdés egyáltalán nem komplex, hanem ellenkezőleg nagyon is egyszerű és világos. Az állam ugyanis vagy egyedül gondoskodik a közoktatásról vagy az egyházaknak is megadja az iskola-fenntartás jogát. Olyan országot, melyben tisztán keresztül van vive az állami iskola-rendszer, csak egyet ismerek: a mostani Oroszországot, ahol a kommunista világnézet eltörölte a felekezeti oktatást és a vallás tanítását. Amelyik államban felekezeti oktatás is van, ott az államnak feltétlen kötelessége a felekezeti iskolák fennmaradását biztosítani, mivel ez nemcsak egyházi vagy faji, hanem elsősorban állami érdek. E tétel igazságát mindenki be fogja látni. Minden állam ugyanis szükségesnek találja, hogy már az elemi iskolákban megkezdjék a vallási oktatást, az összes egyházak pedig megegyeznek abban, hogy a vallás sikeresen csak felekezeti tanerő által és csakis a gyermek saját anyanyelvén tanítható. Az új Testamentom, Máté, Márk, Lukács, János evangéliumai ugyan görög nyelven maradtak reánk, ami pedig semmi esetre sem lehetett az evangélisták anyanyelve, sőt ki van zárva, hogy ezen a nyelven beszéltek, vagy pláne írtak volna, de azóta a bibliát háromszáz nyelvre lefordították és egyetlen felekezet sem nyugodnék bele, hogy a vallást az állam nyelven tanítsák, ha ez más, mint az anyanyelv és ez természetes is, helyes is.

De a vallás sikeres tanítását azért is szükségesnek tartják, mert a gyermek fejlődő gondolkodása és érző kedélye ott ismerkedik meg először az erkölcsi elvekkel. Külön erkölcs-tant hiába vennének fel a tanrendbe először azért, mert ez, mint önálló tudomány nem is létezik, de hiába is magyaráznák, hogy az erény a legfőbb jó és az igazi boldogság, hiszen még a középiskola legfelső osztályában is kevesen értik meg Kant tanítását, hogy az erkölcsi törvény kategorikus imperatívus, ami

az erkölcsös élet apoteózisát jelenti. Ellenben nagyon fogékony a gyermek a vallásnak megható és oktató történetekre, a csodákra, az igazak erkölcsi jutalmazására és a gonoszok bünhődésére, a feltámadásra, a túlvilági életre a menyekkel és a poklokkal, végeredményben Istennek félelmére, imádatára és szeretetére. Csak a Morus Tamás „Utopia”-jában van megírva, hogy ebben az ideális államban a vallás az erkölcsösséget tette Istenné, mint Robespierre az észből csinált legfőbb lényt, de a szegény Tamást szépen le is fejezték, miért akart olyan nagy moralista lenni.

Felekezeti magyar iskoláink állami felügyelet és ellenőrzés mellett tanítják az állami tanrend által előírt összes tantárgyakat és pedig kiváló sikerrel, mert az erdélyi magyar iskolák magas színvonalon állnak, tehát az államnak tesznek megbecsülhetetlen szolgálatot, midőn igazi kulturát terjesztenek. De hogyan feleljenek meg nemes feladatuknak, ha az állam nem akar semmivel sem hozzájárulni ahhoz, hogy a tanerők tisztességesen megélhessenek, az iskolák kellő didaktikai felszerelésekkel legyenek ellátva és a higiéniai követelmények kielégítve legyenek?

A magyarság önkéntes adományaiból a magyar iskolákat fenntartani nem lehet, mert ahhoz nagyon is szegények vagyunk és re-

ménységünket csak az államba vethetjük. A Magyar Párt vezetősége ezzel annyira tisztában van, hogy amidőn a választásokon a kormányokkal való szövetkezés eszméje felmerült, feltételei Bethlen György, amint az egyik lapnak adott intervjúban is hangsúlyozza, mindig a kulturális és gazdasági sérelmek orvoslását követte ki és az államsegély megadását követelte. Meg is ígérte ezt a Bratianu-kormány 1922-ben és az Averescu-kormány 1926-ban, benne volt ez a csucsai paktumban is, de senkitől sem kaptunk semmit.

Most tehát nem szövetkeztünk senkivel és ugylátszik, most megyünk legtovábbra. Bethlen Györgynek ugyanis sikerült kedvező választ kapni Bratianu Ionel miniszterelnöktől és ugyanattól az Angheliescu kultuszminisztertől, aki eddig a legmerevebb magatartást tanúsította. Willer József a parlament legutóbbi ülésén az iskolák részére pénzt kért a költségvetési feleslegből és az olasz kölcsönből, Bratianu Vintila pénzügyminiszter ugyan ezt elutasította, ez azonban nem érinti a kérdés lényegét, mivel az államsegély a rendes költségvetés keretében tartozik. Bizzunk tehát, mert — ha igaz — a miniszterek most nem választási célokra, hanem önkéntes meggyőződésből tették ígéreteiket.

Vaitoianu lemondott Arad mandátumáról.

Maniu ragaszkodik az új választásokhoz. — A miniszterelnök Averescuval köt megegyezést. — Parlamenti küldöttség a régenszénács előtt. — Bratianu miniszterelnök beszéde.

Berekesztették a rendkívüli ülésszakot.

(Az Aradi Közlöny bucaresti tudósítójának távirata.) A belpolitika kritikus napjaiban, a legutóbbi kormányváltások idején sem volt olyan eleven, ideges feszültségű és várakozásteljes a belpolitika képe, mint az elmúlt néhány nap óta. A nemzeti-kabinet terve körül felkavart politikai hullámon hol az egyik, hol a másik párt sajkája merül fel voltak pillanatok, amikor mindenki megkönnyebbülve fogadta a hírt, hogy egyik, vagy később a másik párt végre a megbékülés révébe jutott s helyzet megoldás előtt áll. Sajnos, ezek a megállapítások csak muló jelenségek voltak, mert a helyzet még ma sem változott, még ma sincs eldőntve a kérdés, hogy Krisztus-e vagy Barabas, Averescu-e vagy Maniu Gyula pártjának végleges elhatározása váltja meg a forrongó helyzetet. Soha még a nyár derekán, kánikulai forróságban nem történt meg, hogy a kormány — függetlenül a rendkívüli ülésszaktól és a néhány nap előtti rendkívüli eseményektől — együtt legyen és megfeszített erővel dolgozzék a politikai helyzet realizálásán. Egyik napról a másikra tolódik a miniszterek szabadságának megkezdése, mert mindig a következő naptól várják a döntő fordulót.

Maniu ragaszkodik az új választásokhoz.

Maniu még nem adta meg a döntő választ, de a kamara tegnapi ülésén történt felszólalásából egyes politikai pártok már kiformálták a román belpolitika jövő kialakulásának képét s eszerint a nemzeti-kabinet terve már csak a liberális-néppárt fúziójával teremthető meg.

Maniu Gyula ugyanis továbbra is szívósan ragaszkodik előbbi kívánságaihoz, hogy új választást irjanak ki. Már pedig ez a körülmény — írja a Viitorul — sem pénzügyi, sem politikai szempontból nem helyes, de ha megtörténne is, semmi garanciát nem nyújt, hogy a helyzet az ország és a jelenlegi politikai helyzet követelményeinek javára változna meg. A Cuvantul is azon a véleményen van, hogy a helyzet egyedül csak Averescu pártjának tekintetbevételével oldható meg, miután a nemzeti-parasztpárt semmi hajlandóságot sem mutat a megegyezésre. Mindazonáltal — írja a lap — a roményról nem kell teljesen lemondani, hiszen történhetnek csodák is.

Bratianu megegyezést létesít Averescuval.

Hogy mit ért csoda alatt a Cuvantul, az felette homályos. Politikában nincsenek csodák, csak reális történések s most éppen a helyzet realizálására van szükség, nem pedig csodavárásra, mint azt eddig tették. Ezzel a hű reménnyel szakított Bratianu Ionel kormányelnök is, amikor elmenve az engedékenység legvégső határáig, ismételtlen megpróbálkozott a nemzeti-parasztpárttal. Nem rajta mulott tehát, hogy mégis a kettes számú megoldáshoz, a néppárttal való megállapodáshoz kell folyamodnia, mert ezt az ország érdekein kívül a kormány helyzete is megkívánja. Ezeket az észrevételeket fűzte a Cuvantul megállapításaihoz a Viitorul, a kormány felhivatalos lapja, amiből viszont az a következtetés, hogy a kormánynak eltökélt szándéka az, hogy a lehetőleg rövidebb időn belül

megállapodásra fusson Averescu tábornok pártjával. Erre vall az a körülmény is, hogy Inculet optálása következtében megüresedett balti-mandátumra a kormány nem állít jelöltet és a megüresedett helyet a néppárt jelöltjének engedi át, aki a lap szerint Sergiu Nită lenne. Szó van azonban arról is, hogy rövidesen több megyében — főleg Erdélyben — ugynevezett parciális választásokat irnak ki és ezekben a kerületekben szintén a néppárt jelöltjeit fogják támogatni. A kormány ugyanis úymódon akarja néhány mandátumhoz juttatni a néppártot, amely ebben az esetben készséggel hajlandó megegyezni a kormánnyal a közös együttműködésre nézve. A balti-kerületben különben Bogos volt miniszter személyében a nemzeti-parasztpárt is állított jelöltet és erősen bízik is a győzelemben.

Vaitoianu tábornok lemondott az aradi mandátumról.

A liberálistábornok egyébként tegnap történtek meg a képviselői optálások. Vaitoianu Artur tábornok, aki jogszerűen szenátor is, lemondott aradi mandátumáról s így Aradon helyette Iancu Ádám dr. került be képviselőnek. Pangratti rektor, aki a bucaresti-i egyetem megválasztott szenátora és Callacrában is képviselő lett, a callacrai mandátumát tartja meg, míg a bucaresti-i egyetem újból választ és valószínűleg Titulescut küldi a szenátusba. Lapedatu kultuszminisztert Clujon képviselőnek, Brassóban pedig szenátornak választották meg. Lapedatu most a brassói szenatori mandátumát tartja meg, míg a kolozsvári mandátumot Pordea Ágostonnak engedi át.

Dandea szerepel a kamarában.

A kamara ma délelőtti ülésén néhány kisebb jelentőségű felszólalás után Dandea liberális rámutat arra, hogy a magyar uralom alatt a román neveket törvszerűen elmagyarosították. Kéri a kormányt, hogy találja meg a lehetőséget ezeknek a neveknek a visszaváltoztatására. Joanitescu tiltakozik a cenzura ellen. Kifogásolja, hogy több külföldi lapot elko-boztak. Követeli a legalitás helyreállítását. A kamara ezután megszavazza a királyi ház statútumainak módosításáról s a patriarcha helyetteséről szóló törvényjavaslatot.

A parlament küldöttsége a régenstanács előtt.

Ma délelőtti a régenstanács a szokásos ünnepségek között fogadta a kamara és szenátus küldöttségét, amely átnyújtotta a feliratot. Egy lovas díszsereg fogadta a parlament két házának delegátusait, akiket a tradicionális ceremóniával fogadtak. A régenstanács választ a kamara ma délutáni ülésén olvasta fel Saveanu elnök.

A kamara délutáni záróülése.

A délutáni ülést négy órakor nyitja meg Saveanu elnök, aki felolvassa a régenstanács választ a kamara felhírára. A válasz magasztalja Ferdinand király uralmát és egyesülésre hív fel a nagy király művének folytatása végett. Brezeanu a petroleumiparban mutatkozó munkanélküliségről beszél. Colata kormány-párti kéri, hogy a jövő ülészekben szüntessék meg az elsőrendű közszükségleti cikkek, mint a só és petroleum illetékét. Macarescu kifogásolja, hogy több községtanácsot törvénytelenül feloszlattak. Saveanu elnök bejelenti, hogy Gutulescu román képviselő meghalt. Badarau a kormánypárt és Duca belügyminiszter a kormány nevében fejezi ki a kamara részvétét.

A régenstanács berekesztette a rendkívüli ülészekot.

Ezután Bratianu Ionel miniszterelnök felolvasta a következő deklarációt:

Képviselő Urak! Köszönetet mondva ebben a rövid ülészekban kifejtett munkájukért, meg vagyunk győződve arról, hogy Önök tevékeny működésükkel az egész törvényhozás folyamán folytatni fogják a konszolidálás munkáját, amelyet a közönlünk eltávozott nagy király ránk hagyott, mint szent emléket, amelyet kötelesek vagyunk meggyarapítva hagyni

utódainkra. A rendkívüli ülészekot berekesztettnek nyilvánítjuk. Miklós herceg, Miron Cristea és Buzdugan. A régenstanács dekrétumának felolvasása után Bratianu Ionel ismét méltatta Ferdinand király érdemeit, majd rá-

mutatott a dinasztia erősségére és kifejtette, hogy a kormányra nagy szerep vár az új uralkodás kezdetén. Végül reményét fejezte ki, hogy a kormány és a parlament együttműködése hosszú tartamu lesz.

A hegyaljai jégvihar tragikus áldozata.

Ghioroci gazdaember megrendítő öngyilkossága.

(Arad, augusztus 3.) Jelentették ma az aradi ügyészségen, hogy Put Ferenc 49 éves ghioroci (gyoroki) gazda tegnap éjszaka felakasztotta magát és mire tettét észrevették, már nem volt benne élet. A szerencsétlen gazdaember hatalmas károsodást szenvedett a múlt havi jégvihar következtében s ez annyira

elkeserítette, hogy buskomor lett és azóta folyton a halál gondolatával foglalkozott. Tegnap este, amikor családja már aludt, kiosont a konyhába, kötelet kerített és az ablakvasra felakasztotta magát. Eltemetését az ügyészség megengedte.

Titokzatos betörőt fogtak Aradon.

Egy eszméletlenségig ittas embert találtak az éjszaka az uccán, aki a kezében álkulcsokat szorongatott. Rejtelmes feljegyzések a noteszkönyvben.

(Arad, augusztus 3.) Az aradi rendőrség az éjszaka folyamán különös körülmények között fogott el egy embert, akinek valószínűleg több bűn terheli lelkiismeretét és amint kiderült, társaival nagyszabású betörést készített elő Aradon. Hajnal tájban történt, hogy az uccán járó-kelek egy mozdulatlanul fekvő emberre akadtak a Strada Moise Nicoara (Petőfi-uccán) az Andrányi-féle vasudvar előtt. Mivel a járdán fekvő ember hörgő hangokat hallatott, azt hitték, hogy hirtelen rosszul lettek, vagy szerencsétlenségnek áldozata és előhívták a legközelebbi posztoló rendőrt. A rendőr telefonjelentést tett a rendőrség központjába, ahonnan az ügyeletes tiszt ment ki a helyszínre. Hamarosan megállapították, hogy az illető annyira részeg, hogy az elfogyasztott italtól elvesztette eszméletét. Mikor a részegembereket szállító kosárba akarták elhelyezni, a rendőrkormányzó észrevette, hogy valamit gőrocsösen szorít a markában. Erőszakkal kinyitotta kezét, amelyben aztán több álkulcsot talált. A részeg embert a rendőrségre szállították, ahol kikutatták zsebeit. Irataiból kide-

rült, hogy Tóth Jánosnak hívják és már több ízben volt dolga a rendőrséggel. Többek között egy jegyzőkönyvet találtak nála, amely meglepő adatokat tartalmazott. Elsősorban is a pontos tervrajzát az aradi Fehér Kereszt szállodának, egyes szobáknak a méreteit, az ablakok magasságát és a lépcsők számát és elhelyezését. Ezekon kívül több magánházról hasonló tervrajzok voltak és néhány név is szerepelt a jegyzőkönyvben.

„Holnap találkozom Kálmánnal és megbeszéljük a további teendőinket” írta a többek között, továbbá: „a munkát jövő héten okvetlenül meg kell kezdenünk” és más hasonló titokzatos feljegyzés volt látható a könyvecskében, amelyekből valószínűnek látszik, hogy egy szervezett betörőbanda nagyszabású tervről van szó. Tóth János ma délelőtti magához tért, de a mai napon még nem lehetett vallomásra bírni. A feladott kérdésekre csak annyit válaszol, hogy semmit sem tud semmiről. A rendőrség a jegyzőkönyv adatai alapján bevezette a nyomozást és előreláthatólag számos letartóztatás várható.

Bécs és Ausztria harca a szociálsta községi védőőrség körül.

Rovottmultu embereket toborzott össze Bécs polgármestere. — Szenzációs leleplezés az osztrák nemzetgyűlésen.

(Az Aradi Közlöny bécsi szerkesztőségétől.) Bécs városának községtanácsa, illetőleg a szociáldemokrata többség, amint a Aradi Közlöny már jelentette, elfogadta a szociálsta községi védőőrség felállításáról szóló javaslatot. A kormányv alószínűleg vétóval fog élni a határozattal szemben, amely így a községtanács újlag fog tárgyalni. Ha a szociáldemokrata többség másodszor is megszavazza, úgy a kormány az osztrák szövetségi alkotmány értelmében már tehetetlen és kénytelen lenne eltérni a vörös Bécs felgyűvezését. A harc Bécs és Ausztria, vagyis a főváros és a vidék között a községi védőőrség ügyében egyre hevesebb formákat ölt. Az osztrák kormány már csak azért sem tűrheti a vörös községi fegyveres alakulatokat, mivel több külföldi hatalom tiltakozást jelentett be ellene. Arra vonatkozólag, hogy a községi védőőrség milyen elemekből rekrutálódik, Kurt Schuschnigg tiroli képviselő érdekes és hiteles adatokat olvasott fel a nemzetgyűlésen.

Schuschnigg képviselő elmondotta, hogy a községi védőőrségnek eddig 1299 tagja van és Seitz polgármester szerint a Republikánscher Schutzbund különösen megbízható tagjait vették fel a községi védőőrségbe. Ennek ellenére az 1299 ember közül már egy csomót a különböző bíróságok jogerősen elítéltek. A rovottmultuak megoszlása a jogerős ítéletek szerint a következő: különböző bűncselekmények 238, tolvajlás és sikkasztás 202, nyilvános erőszakoskodás 20, rablás 3, súlyos testi

sértés 11, gyilkosság 1, gyújtogatás 1. A képviselő elmondotta még, hogy az 1299 védőőr közül egy ízben egyet már ki is tiltottak Ausztriából. A kihágásért rendőrilag elítéltek számát nem is lehet megállapítani.

Igy fest annak a rendőrségnek összetétele, amelyre Seitz polgármester újabb zavar-gások esetén reáakarja bízni a főváros védelmét. Politikai és diplomáciai körökben Schuschnigg képviselő leleplezésével órási feltűnést keltettek.

Szakítás

az Océanrepülők között.

Levinet otthagya a leszerződött francia pilóta.

(Az Aradi Közlöny párisi tudósítójától.) A Levine-botrány egyre dagad. A Matin jelentése szerint a viszony Levine és Druhin a francia pilóta között egyre feszültebb. Valószínű, hogy az Océanrepülés egyáltalában nem történik meg, mert Levine mindössze ezer dollár jutalmat ígért Drouhinnek. Láthatólag szeretné, ha a pilóta elkedvetlenedne, mert ebben az esetben nem kellene megfizetnie a kikötött 100.000 dolláros pónalét. A Miss Columbiát a francia pilóták őrzik, mivel meg akarják mindenáron akadályozni azt, hogy Levine esetleg megszöktesse a saját gépét Franciaországból.

A késő esti jelentések arról számolnak be, hogy Levine és Drouhin között véglegessé lett a szakadás. A francia pilóta megtagadta a szerződés aláírását, amelyben Levine egy évre 1000 dollárért szerződött le. Haraggal váltak el, úgy, hogy már biztos, hogy nem fogják együtt átrepülni az óceánt.

EGY JÓ TANÁCS

1 kanál konyhasó,
1 kanál szódabikarbóna,
1 liter langyos víz.
10-15 perces lábfürdő után:

HÖFER 3. hintőpor

és megszabadul kellemetlen izzadásától

Összehívják Aradmegye tanácsát.

A vizsgálatot vezető vezérfelügyelő kérdésel a megyetanácshoz.

(Arad, augusztus 3.) Az aradi megyeházán Miloteanu Misu belügyi vezérfelügyelő gyors tempóban folytatja a vizsgálatot a megyei tanács ellen. Mint ma beavatott forrásból értesülünk, az eljárás ugyanolyan lesz, mint a városi tanácsnál volt. A vizsgálat befejezése után, tehát néhány nap múlva, Miloteanu vezérfelügyelő összehívja Aradmegye tanácsát.

beszámol nekik arról a rossz közigazgatásról, amelyet működésükkel kapcsolatban konstatalt és felszólítja őket, szavazzanak bizalmatlanságot és távolítsák el az elnökséget és a permanens-bizottságot. A megyei tanács ülése után teszi majd meg a vezérfelügyelő jelentését a belügyminisztériumhoz.

Aradi festőművész eltemetkezett a falu magányába.

Érdekes felfedezés egy aradmegyei községben — Kiss Károly festő szomorú birkozása az élettel. — Neves festőművész, akinek egy padlásán a műterme.

(Arad, augusztus 3.) A málnaszörp kissé langyos volt, a levegő tikkasztó, forró. A málnaszörppel egy kis cukrászdában akartam lehűteni a bennem hullámzó hőt, amelyet körülbelül harminc kilométeres autótúra után, kiszáradt torokkal, az augusztusi naptól szenvedtem Siria (Világos) porlepte uccáján. A cukrászda a Bohus-kastély közelében szérenykedett az ucca-sarkon, egy lehullott vakolatú ódon házban. Kopott, alig embermagasságú ajtó fölött diszes betűkkel írták ki:

„COFETARIE”.

Ami magyarul annyit jelent, hogy cukrászda. Ennek a cukrászdának, illetve a málnaszörpnek, jobban mondván a hőségnek és szomjúságnak köszönhetem felfedezésemet, vagy ha úgy tetszik, leleplezésemet. Előre bocsátom, hogy most a cikkeim elején, még vitázik agyamban az ugynevezett polgári és újságírói lelkiismeret. Megírom?... Ne írjam meg?... Ez most a kérdés. „A tett halála az okoskodás” mondotta Madách... Tehát, annak ellenére, hogy diszkréciót kértek tőlem, megírom. Hogy lelkiismeretemet megnyugtassam, azzal vigasztalom magamat, hogy talán ez a kérdés nem is volt olyan komoly. Most pedig rátérek a lényegre.

Mint említettem, szomjas voltam és bérttem a kis cukrászdába egy málnaszörpre. Le kellett hajtanom fejemet, amikor benyitottam. Egyelőre ezt nem a tisztelet parancsolta, hanem az alacsony ajtó. Az apró helyiség üres volt. Azaz, pardon... A sárgára mázolt, részben üvegezett pulton, természetesen az üveg alatt egy-két sütemény jelezte, hogy itt nem cipőkenőcsöt árulnak, de mást alig láttam, ami cukrászdára emlékeztetne. Nem jön senki, aki megkérdezné: „Mit tetszik parancsolni”, pedig már fuldoklottam a szomjúságtól. Épen ki akartam fordulni az üzletből, amikor az ajtóval szemben levő falon egy képet láttam. Az első pillanatban észre vettem, hogy az nem lehet holmi „giccs” és közelebb mentem. Hát amennyire a képek értékét és művészi szépségét meg tudom ítélni, nagyon el voltam ragadtatva. Nem akarok dicsekedni, de a kép nagyon tetszett. Sőt elragadtatásom fokozódott, amikor a többi falakon észrevettem hasonló szép, komoly értékű festményt. Tájépek, alakok, portrék és tanulmány-fejek voltak. Kerestem a festmények alatt az aláírást, de nem találtam.

Egyszerre csak neszt hallok mögöttem és látom, hogy nyílik egy eddig még fel nem fedezett rejtékajtó és egy mosolygós arcú asszony jön be rajta.

— Mit tetszik parancsolni?...

Végre! Egy hajtásra kittam a málnaszörpöt, amelyről a történeti hűség kedvéért, már megemlítettem, hogy kissé langyos volt.

— Tetszik még egy pohárral?...

Miután a megismételt kérdésre kiürítettem a harmadik pohár langyos málnaszörpöt, kielégítve érezvén szomjúságomat és csupán a hő hullámzott bennem, megkérdeztem, hogy ki festette ezeket a képeket.

— A férjem — volt a felelet.

— De miért nem rendez a kedves férje ki-

állítás, aki így tud festeni, annak nyilvánosságra kell hozni műveit — jegyeztem meg, tölem telhető nagyképszerűséggel.

— Nem érdemes — felelte — a közönség ma már nem méltányolja a művészetet.

Ez a válasz kissé lehűtött, mert azt reméltem, hogy egy eldugott, önmaga által fel nem ismert világtehetséget sikerül felfedeznem és kiderül, hogy ezt a művészt, ha más nem is, de felesége ismeri, sőt nyilvánvaló, hogy önmagával is tisztában van. Igen, önmagával azt mondta, hogy a közönség nem méltányolja a művészetet, tehát tudja a férjéről, hogy művész. Újságírói sikeremnek reménye így felére csökkent. Amint így töprengem, ismét kinyílik a rejték ajtó és hétrét görnyedve bujik be rajta egy óriás. Így szemérmékre megállapítottam, hogy legalább kétszer akkora, mint az ajtó magassága. Ösztönöm azt sugta, hogy itt dupla szenzációt sikerül kihalásznom.

Az óriás, amikor bejutott a cukrászdába, nyögve kezdett kiegyenesedni. Mindig magasabbra, magasabbra emelkedik a feje, már-már azt hiszem, hogy behorpasztja vele a mennyezetet. Az óriás szájában először felfedezek egy apró görbeszáru angol pipát, utána a pipa fölött kiemelkedő hatalmas orrot. Megismertem azt az embert, akiről szinte azt hittem, hogy a mesék világából jött engem rémiteni. Kiss Károly aradi festőművész volt...

Kiss Károlyt, aki éveken keresztül Aradon lakott, azok ismerik igazán, akik érdeklődnek a festőművészet iránt. Egy minden üzleti érzék hiányában szenvedő östehetség ez az ember. Talán egyszer rendezett kiállítást, akkor is ráfizetett. Azok vásároltak tőle képeket, akik méltányolni tudták művészetét és Kiss Károlynak nincsen érzéke ahhoz, hogy reklámot csináljon magának. Keveset beszél, pipa állandóan a szájában van, ha valaki alkuszik képre, azt kidobja, (legalább ezelőtt úgy volt). Ugynevezett nyers ember, akinek filozófiai felfogását talán senki sem ismeri, de bizonyára hajlamos az aszkétizmusra, látszólag nincsenek igényei, de ismeri művészi értékét; valószínű, hogy általában lenézi az embereket. Megnősült. Házassága romantikus körülmények között történt, jelenleg Világoson lakik; felesége cukrászdát tart fenn, ő maga pedig „műtermében” fest. Ez Kiss Károly festőművész...

— Jöjjön be hozzánk — invitált Kiss Károly, mély öblös hangján — ha akarja, megmutatom műtermemet. De aztán nem kell mindent világgá kürtölni...

Utána mentem. Bejutottunk egy kicsike szobába. Ő egy szót sem szólt. Elővett egy farudakból összetakolt négyfoku létrát, a falnak támasztotta és elindult rajta. Ösztönösen megvalíva, megrezzentem és gyanus félelemmel bámultam a felfelé kapaszkodó művészt. Vajon hová megy? Hiszen a falon egyetlen nyílás sincsen... És csodálatos... Kiss Károly fejét a menyezethez nyomja, amelyen egy eddig észrevétlen ajtó felnyílik. Sötét üreg táng fölöttem. Követtem a művészt. Nyaktörő tornászmutatványokat kellett végrehajtanom, amíg feljutottam a műterembe.

Műterem... Gyér világosság szűrődik be három kis szögletes nyíláson. A sarkokban misztikus homály, mellettem a kémény bujkál ki a tetőn. Kötelek kuszálódnak szerteszét, rajtuk száradásra váró ruhaneműek csüngenek. Hozzászokik a szemem a homályhoz és látom, amit önök már régen tudnak, hogy egy primitív, ócska falusi háznak korhadt, gerendás padlásán vagyok, ahol nem szabad kiegyenesedni, mert ha nem is koppan az ember feje mindjárt egy gerendába, de feltétlenül pókhálósomók tapadnak arcára. Ez Kiss Károly műterme. Egyik sarokban, ahol legvilágosabb a „helyiség” egy festőállványt látok, rajta félig kész kép. Az állványnak dőlve több nagy egykét méteres kész vászon nyugszik. Megmutatja műveit. Tömegjelenetek megörökítve, tökéletes tudással, rajzoló és színérzékeléssel... Több nagyon szép képet mutatott meg nekem Kiss Károly, de most nem az a célom, hogy kritizáljam, vagy méltassam művészetét, csupán tapasztalataimat írtam meg, amelyek rávilágítanak az erdélyi magyar művészsors és amelyeket három pohár langyos málnaszörp révén sikerült egy kis világosi cukrászdában megszereznem...

Pillisi Géza.

Petrovics Szvetisláv nem veheti feleségül Miss Európát.

A szerelmes szívű filmhős kettős szerelme. — Petrovics még nem vált el törvényes feleségétől.

(Az Aradi Közlöny tudósítójától.) Petrovics Szvetislávnak, a világhírű mozisínésznek Vidacsics Stefival, a zágrábi büffésánnyal, illetve a Fanamet szépségversenyének megnyerése óta „Miss Európá”-val történt eljegyzéséről mi is beszámoltunk. Ez a hír nagy feltűnést keltett mindenfelé, de különösen a művész Újvidéken lakó szüleit lepte meg az eset, mivel Petrovics Szvetisláv még nem vált el törvényes feleségétől, a dúsgazdag Hübner Melanietől Hübner János budapesti gyáros leányától, aki közeli rokonságban van Gerbeaud pesti csokoládégyárossal is. Ez a házasság tudvalevően igen jól indult és Szveti csakhamar dédelgetett kedvence lett a pesti felső tízezernek, de a boldogság nem tartott sokáig, mert a szép és körülrajongott Petrovics visszavágyott a művészi pályára.

Egy szép napon aztán egy pesti operaénekesnővel kötött barátságot, elvált feleségétől, de elfelejtette ezt az akciót törvényesíteni. Jelenleg Petrovics Berlinben van, ahol a készülő Orlowban játszik. Itt ismerkedett meg Vidacsics Stefival, akiről ott próbafelvételeket készítettek. Petrovics csakhamar lángra lobbant és rövidesen megkérte a leány kezét. Stefica azonban még nem nyilatkozott, mert közben keserves csalódások érték. A „Fanamet” rendezőgárdája ugyanis egyelőre nem találta alkalmasnak nagyobb szerepre Miss Európát és haza küldte tanulni. Végkielégítésül kapott 5000 márkát. Stefica elszontyolodva utazott haza, de Petrovics azzal bucsuzott tőle, hogy mielőtt elkészül az Orlowval, azonnal gondoskodik róla, hogy Stefica egy más filmvállalatnál érvényesíthesse tehetségét, de csak ha „feleségül megy hozzá”.

Vidacsics Stefica, noha maga is szerelmes a világhírű művészbbe, gondolkozási időt kért, mert előbb zágrábi szívügyeit akarja rendezni. Itt var ugyanis egy újságíró várt rá neki, aki sokbar hozzájárult ahhoz, hogy Stefica nyerje meg a szépségversenyt. Egyszóval úgy Miss Európának mint Szvetinek előbb egy csomó kény magánügyet kell elintézni és csak aztán választhatja el őket és, kapa egymástól.

— Borodin elfogatása. Londonból jelentik: A Daily News sanghai-i jelentése szerint Borodint, a hankai kormány volt tanácsadóját, Feng Ju Sziang tábornok elfogta és tuszként őrizi.

Maé Murray

egyik legjobb alakítása a:

Szerelem és rang.

Dráma az orosz emigránsok életéből

ma a Marosparti mozgószínházban.

A ragyogó nap

mindent elárasztó sugarai az élet kuforrásai. De nemcsak élet és áldás fakad a napfényből, hanem előbujnak tőle a szép női arcon a

szeplők,

a nyár e félelmetes kísértő is, melyek a legrosszabb arcot is elégteleníthetik. A hölgyek rettegve gondolnak erre, de hamar megvigasztalódnak, ha néhány hétig gondosan ápolják bőrüket a valódi

DIANA-krémmel

DIANA-puderrel

Ezek az elsőrangú megbízható készítmények csakhamar eltüntetik az arc bőr tisztátalanosságait: a szeplőket, málfoltokat, pattanásokat, mitesszereket és ragyogó fehér, üdítő arcot és kezeket biztosítanak.

Mindenütt kaphatók! B114

Öngyilkosság Timisoarán.

Megmérgezte magát egy ismert fiatal gyógyszerész.

(Az Aradi Közlöny tudósítójától.) Tegnap este tragikus öngyilkosság történt Timisoarán: Ernst Aladár 34 éves okleveles gyógyszerész a Farmacon gyógyszerárukereskedés beltagja oly nagymennyiségű morfiumot vett be, hogy mire megtalálták, a leggyorsabb orvosi segítség sem tudta már megmenteni az életnek.

Ernst Aladár, aki munkaszeretete és fáradhatatlansága révén közkedveltségnek örvendett a temesvári kereskedelmi életben, tegnap este a Farmacon Batthyányi-ucca 5. szám alatti helyiségében maradt és nem tért haza rendes időben családjához. Feleségének eleinte nem tűnt fel a dolog, mert férje az utóbbi időben rendkívül sokat dolgozott és ő végezte jóformán az egész üzemet társának. Schuller Gusztávnak segítségével. Mikor azonban fél 10 után sem jött haza, felesége Schullerrel keresésére indult, de csak 12 órakor akadtak rá a Farmacon expedíciós szobájában, ahol a padlón látszólag élettelenül hevert. Mindjárt lehetett látni, hogy a fiatal gyógyszerész megmérgezte magát. Az öngyilkos öccse Ernst Sándor, aki szintén gyógyszerész, azonnal orvosért ment, aztán az öngyilkost, mivel szívüködése még elég jó volt, beszállították a Báráti Szanatóriumba. Hiábavaló volt azonban az orvosok fáradozása, Ernst Aladár ma hajnalban 4 órakor kiszenvedett.

A vizsgálat megállapította, hogy Ernst morfiummal mérgezte meg magát. Az öngyilkosság teljesen váratlanul érte a családot és üzlettársait, mert hiszen a Farmacon nagyon jó vállalat volt, bár különösen az utóbbi időben igen sok munkába került a felvirágoztatás. Ez a munka és lelkiismeretesség örölte meg Ernst idegrendszerét és vitte rá végzetes tetteire. Néhány hátrahagyott levelében is azt írja, hogy elfáradt a szakadatlan munkában és nincs ereje megküzdenni a jövő esetleges nehézségeivel.

Elmenekültek a szovjetház robbantói.

Véres harc a csempészek és határőrök között.

Berlinből jelentik: Egy csempésztársaság Leningrádból át akarta a határon csempészni azokat az ellenzékiet, akiknek részük van a leningrádi szovjetház felrobbantásában. A menekülők állítólag súlyosan terhelő adatokat vittek magukkal Stalina

nézve. Amikor a menekültek már biztonságban voltak, harcra került a sor a határőrök és csempészek között. Négy csempész és három határőr meghalt, nyolc csempész és két határőr megsebesült a harcban.

Művészet.

* **Beregi Oszkár vendégjátéka.** A világszerte ünnepeelt nagy drámai művész, a világhírű Reinhardt társulatának oszlopa, az amerikai filmvilág kimagasló alakja, szombaton és vasárnap az aradi nyári színház vendége lesz. Csodálat, elismerés és hódolat kísérte a nagy művészt. Erdélyi körútján, Clujon (Kolozsváron) pedig immár harmadszor hosszabbították meg a vendégszereplését, mert a közönség nem tud betelni csodálatos művészetével. Szombaton este dr. Kerzel: Morfium-ának főszerepét játssza, amelyet Bécsben több, mint százszor, Németországban pedig majdnem minden városban számtalanszor játszott el. A darab világsikere Beregi nevéhez fűződik, úgy a színházban, valamint a filmen is. A darab után Beregi modern és klasszikus drámai részleteket ad elő. Vasárnap Ibsen Kisérteke-jének Oswaldját alakítja. Ebben a szerepben Beregi a világon talán a legjobb. Az együttest a timisoarei (temesvári) színház elsőrangú tagjai adják, akik már régen próbálnak, majd csütörtöktől a művész személyes vezetése alatt és utasítása szerint dolgoznak. Zsufolt házak fogják ünnepelni Aradon a világ egyik legnagyobb drámai művészt. Jegyek a téli színház pénztáránál válthatók.

* **Augusztus 14-én lesz a nyugdíjas színészek előadása.** Ismeretes, hogy a nyugdíjas színészek javára vasárnap este előadást hirdettek Aradon. A Beregi-esték miatt azonban az előadás dátuma egy héttel kitolódik és így augusztus 14-én tartják meg az öreg színészek javát szolgáló estét, vagyis a Csizmadia, mint kísértet előadását, Mayer Katóval a főszerepben.

Belőró ur, parancsol egy cigarettát?

Érdekes rablótámadás egy párisi magyar táncosnő ellen. — A magyar származású művésznő rendkívül hidegvérűen viselkedett.

(Az Aradi Közlöny párisi tudósítójának távirata.) Két nappal, jobban mondva két éjszakával ezelőtt Beck Ella kisasszony, vagy művésznéven Floriane táncosnőnél (így tudniillik jobban ismerik), különös éjszakai kaland játszódott le. Magyaránál előre kell bocsátani, hogy Floriane táncosnő tulajdonképpen magyar származású s néhány esztendő óta édesapjával Párisban lakik a Rue de Naples 31. szám alatt, felemeleten, egy fényűzéssel berendezett művészlakásban.

Két nappal ezelőtt tehát, úgy körülbelül hajnali félhárom óra táiban, a táncosnő nyitott ablak mellett, békésen elaludt. Alig hunyta le azonban a szemét, amikor különös zajt hallott. Nemsokára rá, az ablakon keresztül egy férfi sziluettje lépett be az uccáról a szobájába.

— Ki az? — kérdezte kissé ijedten, de mégis meglehetősen nyugalommal a fiatal táncosnő. Az ismeretlen látogató azonban a táncosnő ágyának rohamát.

— Adj ide mindent, amid van! — kiáltotta — mert különben megöllek!

Azután elővette zseblámpáját és fénykévet vetett maga köré, a butorokra, majd lassan revolvert húzott ki zsebéből.

Floriane, aki úrra megtalálta nyugalmát és hidegvérét, fölemelkedett az ágyában, elővette cigarettatárcáját, rágyújtott egy cigarettára s egy másikkal megkínálta éjjeli látogatóját.

— Voltaképen bemutatkozhatnál. — mondta támadójának, de a betörő nem volt elég intelligens ahhoz, hogy a szép Floriane előkelő cause-riébe belemenjen. Vadul egy kis táskát kapott, amely a fészülődő-asztalon hevert. Mindössze kétféle és néhány értéktelen szinpadt ék-

szert volt benne. Amint a betörő észrevette, hogy a táncosnő a csengő felé nyúl, fölkiáltott:

— Még egy ilyen mozdulat és lövök!

— De hisz te magad csinálod a legnagyobb lármát. — mondta Floriane — a végén még fölkeltem angyamát.

— Ennyi az egész vagyondod?

— Csak egy pillanatra!

A következő pillanatban szólt a csengő és a betörő eszeveszetten menekült a nyitott ablakon át. Másnap pedig Floriane jelentést tett a rendőrbiztonságon, amelynek következményeként helyszíni szemlére szállt ki a művésznőhöz egy bizottság. Végül is megállapítást nyert, hogy a Rue de Naples 31. sz. ház környékén azon a kritikus éjszakán tényleg láttak két gyanús személyt, több nyomravezető adatot azonban nem találtak. Annyi bizonyos, hogy Floriane ezennél nagyobb gázlakt fog kapni, hogy a legközelebbi betörő már többet vihesen el magával.

Megsemmisítik

egy magyar nabob misztikus esküvőjét

A Szemere-család minden eszközzel meg akarja semmisíteni Szemere István regényesen titokzatos házasságát.

(Az Aradi Közlöny budapesti tudósítójának távirata.) Szemere István regényes házasságának története egy látszik, nem fejeződött be az esküvővel. Mint budapesti tudósítónk ma értesült, Szemere István édesanyja, aki nem lehetett jelen fia házasságának megkötésénél, családjával együtt nem nyugodott bele abba, hogy fia és új menyje hirtelen elutaztak. A család még mindig abban a meggyőződésben él, hogy a fiu nem rendelkezik korlátlanul vagyona fölött és így nem látják biztonságban a nagy Szemere-vagyont. Információnk szerint az állandóan együttlevő és tanácskozó család óriási energiával gyűjti azokat az adatokat, amelyek alapján abban reménykednek, hogy a házasságot meg fogják semmisíteni. A család attól tart, hogy a házasság következtében a 21 éves fiu kezében a sokmilliárdos vagyon rövid idő alatt szét fog forgácsolódni. Ennek bizonyítására az orvosi véleményeken kívül különféle tanuvallomásokat gyűjtenek most a család részéről. Terhelő adatnak tekintik, hogy amióta Szemere István Halmos Irén vőlegénye, készpénzben egymilliárd koronát költött el, ezenkívül rendelt egy diszmagyart, ékszerek nélkül 17.000 pengőért, holott a horribilis összeg helyett tetemesen olcsóbb áron tudott volna hasonló diszmagyar ruhát beszerezni.

Vásárolt még egy 22 személyes szervizet is, ugyancsak tulnag áron, 300 millió koronáért. Különböző ékszereket is vett 20.000 pengőért, kelengyéjén kívül 6000 pengőt költött ruházatra. Az efféle költségeket a család veszélyeseknek tartja. A család megbízásából egyébként Szemere István első unokatestvére, Putty Sándor volt huszárfőhadnagy, valamint a család jogtanácsosa, ifj. Dajkovics István dr. ügyvéd, Csehszlovákiában jártak, a fiatal férj apósának, Halmos Károlynak korábbi lakóhelyén.

— Rejtélyes holttest egy aradmegyei erdőben. Rejtélyes gyilkosságot fedeztek fel ma reggel a Halmagyicsucshoz közeli erdőszélességben. Egy erdei munkás a sűrű bozótban egy idősebb férfi megcsonkított hulláját találta. A holttest a felismerhetetlenségig el volt torzulva és végtagjai is hiányoztak, amit valószínűleg már az erdő vadjai rágtak le. A csendőrség a holttest öltözkészéről megállapította, hogy Buzdugan György halmagyicsucsi emberrel azonos, aki pár nappal ezelőtt tűnt el és minden valószínűség szerint bűntény áldozata lett. A rejtélyes haláleset ügyében megindították a nyomozást.

Meg kell védeni

a berlini házak külföldi tulajdonosait

A spanyolok kormányuk beavatkozását követelik a németek jogfosztása ellen. — Négyszáz spanyol háztulajdonost százmillió pezetta veszteség fenyeget.

(Az Aradi Közlöny berlini tudósítójától.) Az elmúlt napokban részletesen ismertettük azt a német törvényjavaslatot, amely a külföldi háztulajdonosok súlyos megkárosítását okozza. A törvényjavaslat ellen — mint most jelentik — különösen Spanyolországban nagy a felháborodás. Mintegy 400 spanyol állampolgár összesen 100 millió pezettával károsodik azáltal, hogy az új törvény megsemmisíteni kívánja a külföldiek németországi háztulajdonosainak jelentékeny részét. Két madridi újság: az Imparcial és az Epoca állnak a mozgalom élén és tiltakoznak, hogy a németek valósággal kirabolják azokat, akik pénzükért háztulajdonost szereztek Németországban. A spanyol sajtó energikus beavatkozást követel a spanyol kormánytól és azt kívánja, hogy egyenlő mértékben bánjanak el a német hatóságok az olyan országok állampolgáraival, amely országokkal nemzetközi kapcsolatban vannak. Ha ezt nem teszik, úgy a spanyol részről represszáliák következnek. Ezeket írja a Vossische Zeitung vasárnapi száma. Szemmel látható, hogy erős kampány indult meg a német kormány háztulajdonost megsemmisítő törvénye ellen. Meg kell jegyeznünk, hogy ez a kérdés nemcsak a spanyolokat érdekli és nemcsak 400 spanyol 100 millió pezettájáról van szó, hanem igen sok romániai állampolgár is vásárolt németországi házat és ezeknek érdekében is hasonló erővel kell fellépni.

Háborúság

Aradváros anyakönyvvezetője körül

Hivatalos reflexió Pocioianu János felebbezésére.

(Arad, augusztus 3.) Nagy feltűnést keltett, különösen a városházán a mai számunkban közölt cikk, amelyben arról számoltunk be, hogy Pocioianu János Aradváros közigazgatási szolgálatának főnöke memorandumot intézett a belügyminiszteriumhoz az anyakönyvi hivatal önállósága és az anyakönyvvezető delegálása ellen. A városvezetőség véleménye ugyanis az, hogy a felelősség annál kevésbé állja meg a helyét, mert 1928. január 1-ig a régi magyar 1894. évi házassági törvény van érvényben, amely szerint az anyakönyvvezető közvetlen felettese a polgármester. Így nincs is szükség arra, hogy az anyakönyvi hivatal ügyeit a közigazgatási szolgálat vizsgálja felül. Illetékes helyen különben ma a következő nyilatkozat közlésére kérték fel bennünket:

— Sperneac János még 1923-ban kapott megbízást az anyakönyvi teendők végzésére s most, amikor a szükség úgy kívánta, a városvezetősége az anyakönyvi hivatalhoz helyezte át. Pocioianu János felelőssége semmi szükség nem volt, miután felügyeleti és ellenőrzési jogot a múltban sem gyakorolt az anyakönyvi hivatalnál. Az érvényben levő anyakönyvi törvény szerint az anyakönyvvezető önálló hatáskörrel rendelkezik és saját felelősségére jár el, felügyelő hatósága pedig nem Pocioianu János, hanem a polgármester. Így a felelősség sorsa már előre sejtethető.

A városi körökben mindenesetre nagy érdeklődéssel várják az újabb városházi szenzáció fejleményeit, amelyben a végső szót a belügyminiszterium mondja ki.

SPORT

O A Hakoah ping-pong versenye. Az aradi Hakoah sportegyesület, mely mint ismert, csak néhány hónappal ezelőtt alakította meg ping-pong szakosztályát, rövid idő alatt most már második házi versenyét rendezte meg, szép siker jegyében. A verseny eredményei a következők: I. osztály: 1. Stern Andor. 2. Stern Giza. 3. Szaksz Mózes. II. osztály: 1. Schärfer Imre. 2. Schächter Elemér. 3. Deutsch József. 4. Schächter Ferenc.

Nagyarányu munkásmozgalmak Magyarországon.

A vasas-sztrájkra kizárással felelnek a gyárosok. — Minden iparágban feltámadt a bérmozgalom.

(Az Aradi Közlöny budapesti tudósítójának távirata.) A magyarországi vasiparban mind nagyobb arányúvá válik a munkások bérmozgalma, amely szinte napról-napra újabb és újabb eseményeket vált ki. A győri vasműgyárban ma megszünt a három hét óta tartó sztrájk. A munkások minden feltétel nélkül vették fel a munkát. A gyár képviselője ma Budapestre utazott, hogy a Vasművek Országos Egyesületénél béremelésről tárgyaljon. Ezzel szemben viszont a csepeli Weisz Manfréd gyár munkásainak 60 százaléka csatlakozott a sztrájkhoz és valószínű, hogy rövidesen a gyár többi munkása is sztrájkba lép. Beavatott forrásból vett értesülésünk szerint a gyár munkáskizárással akar válaszolni a sztrájkra és amennyiben a munkások nem veszik újra fel a munkát, a gyárigazgatóság felszólítására rövidesen bekövetkezik a kizárás. A Vasművek Országos Egyesülete, amely a munkaadókat képviseli, ma nyilatkozatot adott ki, melyben közli, hogyha a rendes munka lehetősége nem áll helyre az üzemekben, valamennyien követni fogják az Egyesült Izzó példáját. Az egyesület kötelekét tartozó valamennyi budapesti és környékbeli gyárban hasonló hirdetményt függesztettek ki a gyárkapuban. A vasipari mozgalommal kapcsolatban, valamennyi iparágban megindult a bérmozgalom, amit főleg az egyre fokozódó drágaságnak és az augusztusi házbéremelésnek lehet tulajdonítani. A Siemens villamosági gyárban és a Reudloff-gyárban nyomban megadta az igazgatóság a 10—12 százalékos emelést, azért a

munka rendben folyik. A szegedi egyetem építkezésénél dolgozó munkások tegnap szintén abbahagyták a munkát, mert nem kaptak 12 filléres emelést. A sztrájk áttért az összes szegedi építőmunkásokra. Miskolcon az építőipari és ács munkások szintén sztrájkba léptek, valamint a győri kórház építése is megakadt, mert a kőművesek is sztrájkolnak. Bérmozgalom folyik a malomiparban is, ahol óránként 15 filléres béremelést követelnek. A malomtulajdonosok ma tárgyalnak a munkásokkal, akikkel igyekeznek megegyezni. Győrött, Miskolcon, Orosházán és más vidéki városokban a famunkások is mozgolódnak. A fővárosban pedig a lakatosok is sztrájkba fegyvereződnek.

A munkaadók véleménye szerint nem béremelést kell a munkásságnak adni, hanem gondoskodni kell a drágaság csökkentéséről és szaporítani a munkaidőt, amivel a munkások jövedelme is szaporodik. Így nyolc óra helyett tízet kellene dolgozniuk.

A késő éjszakai jelentések szerint főleg akörül forog a vasipari sztrájk, hogy a munkások 8 vagy 10 órás munkanappal dolgozzanak. A munkások nem akarják a 10 órás munkanapot elfogadni, mert ezzel lehetetlenné tennék, hogy a munkanélküliek munkához jussanak. A faipari munkások sztrájkja befejeződött, miután a munkások egy éves kollektív szerződést kötöttek. Az Egyesült Izzó munkásai mai gyűlésükön a munkafelvétel ellen döntöttek.

A Mult hadvezérei — a Jövő háborujáról.

A véres világháború híres hadvezetőinek érdekes nyilatkozatai a hadüzenet tizenharmadik évfordulója alkalmából.

(Az Aradi Közlöny bécsi szerkesztőségétől.) A világháború kitörésének most elmúlt 13-ik évfordulója alkalmából az egyik nagy bécsi lap ankétet rendezett az egykori központi hatalmak összeomlásának okairól, a jövő háborujáról s a világbéke problémájáról. Megszólaltatta az összes ismert nevű osztrák-magyar hadvezéreket, akik az alábbi érdekes hozzászólásokban világítottak rá a kérdésekre.

Arz vezérezredes

a következőket mondotta:

— A központi hatalmak letörésének különböző okai közül elsőrendű fontosságúnak a világháború hosszú időtartamát jelölém meg. A második fő ok a felkészültség hiánya. Igaz ugyan, hogy Németország eléggé nekikészült a dolognak, de Ausztria-Magyarország annál kevésbé volt felkészülve.

— A jövő háborúja nem zárt frontokon fog lezajlani, hanem minden területen és abban részt fog venni az egész népesség a legkülönbözőbb eszközökkel. Épp ezért óriási pusztítások közt fog lefolyni a jövő háborúja. Hogy ez mikor következik be, épp oly kérdéses, mint az, hogy lesz-e a népszövetségnek elég ereje ahhoz, hogy az ilyen kirobbanásokat elfojtsa. Bizonyos, hogy ma mindenki borzalommal gondol vissza a világháború rémes éveire és bizonyos az is, hogy sem Ausztria, sem Magyarország nem fog elsőnek kardot rántani, de évek múltán a különböző jogtalanságok miatt különösen ha azok a szerzett javakat veszélyeztetik, újból fellángol a szenvedély és esetleg világnézetek összeütközése robbantja majd ki az új háborút. Hiába vannak szent szövetségek, véd, dac és defenzív szövetségek, barátsági szerződések, ezek mind csak a jövő háború csíráit hordozzák magukban. A népszövetség nem tudja megakadályozni ezt a veszélyt, mert nem rendelkezik végrehajtó erővel. Épp ezért most is az a helyzet, mint régen: „si vis pacem para bellum!”

Auffenberg-Komarow tábornok

a hiányos politikai és katonai előkészületben látja a központi hatalmak összeomlásának okát, amely különösen a monarchiában volt érezhető. Azután pedig annyira megnöveke-

dett az ellenségek száma, hogy népesség tekintetében 7:1 arányban mutak felül a központi hatalmakat.

— A jövő háborúja — mondotta — különbözni fog a világháborútól. Kegyetlenebb és erősebb lesz. Front és hinterland egygyé kovácsolódik. A békediktátum betartásának lehetetlensége, továbbá a szociális problémák rendezhetetlensége máris előreveti képét ennek az új háborúnak. Ezt jelzi különben a mindenütt nagyon lábrakapott sportolás is. Háború különben mindig volt és lesz, csak ép a formája változik meg.

Dr. Fischer Eduárd tábornok

szerint az összeomlás oka egyedül az volt, hogy 1914. augusztus 16-án Kövess tábornok parancsnokságán nem vették figyelembe azt a jelentést, hogy az oroszok nagy csapatkoncentrációt eszközölnek és ez azt eredményezte, hogy Zbrucsnál embereink és hadianyagunk felét elvesztettük és ezzel együtt a végleges győzelem reményét is. A legközelebbi háború a levegő háborúja lesz. Világkében pedig nem hiszek. Amíg emberek élnek a földön, mindig lesz háború.

Roth-Limanova vezérezredes

az összeomlás okát a „Hinterlandpropagandában” látja, de bizonyos, hogy enélkül is gazdaságilag megnyerte volna a háborút az antant. A jövőbe nem láthatok — mondotta — de annyi bizonyos, hogy a jövő háborúját is az emberanyag fogja eldönteni. Minden más csak segédeszköz. Világkébe? ... Ez agyrem. Csak a leszerelési botrányra kell utalnunk. Amíg emberek között véleménykülönbségek lesznek, addig mindig él — ha titkosan is — a háború gondolata.

Sarkotics vezérezredes

abban látja az összeomlás okát, hogy úgy a katonai vezetők, mint a politikusok elszalasztották a békekötésre alkalmas pillanatot. A jövő háborúját most még el sem tudom képzelni és egy ideig lehetetlennek tartom annak kitörését. Ami a világkéket illeti, osztom Kant és Moltke felfogását. Ha az egész emberiség kihalna és csak két ember maradna a földön, ez a kettő biztosan harcra kelne egymással.

H I R E K.

Kánikula kelles közepén.

Ismét egy gondolat bánt. Mi az, hogy bánt. **Iszant, kinn, költségbe ver. Ő, a kánikula.** Megint itt van. Homlokomon verejtékcseppek, dehogya is cseppek, egész csermelyek csörgedeznek, fejem körül jégkőmők és a fagyaltos nemsokára sarokházat vehet a pénzemen. Azt mondják, a kánikula — megasszonyosodott nyár. Köszönöm szépen. Ha minden nő mellett így izzadna az ember. Szeretném pofonútni. De nem lehet. Mert a kánikula absztrakt fogalom. Nem foghatom meg. Bár érzem. Ő megfoghat bennünket és nem érz. Mit neki ez az 50 fokos hőség. Azt hiszi, jól esik. Pedig ha tudná. Bizonyára kartellben áll a nyári vendéglősökkel. Benni a redakcióban mennyi szalonképtelen ur. Hiányos toalett. Gurulnak a papír türelmes lehérségére a mondatok. Csöpögnek a hőségtől. A toll, hogy izzadhat. Mert hiozászorítom a papírhoz. En nem tehetek róla. Ő az oka, mert inni kell róla. Az 50°-ról.

A Maros apád. A strand dagad. És a emberek is. Pupák megcsalja az urát. A bókrok árnyékában Sutálkál. Pupák természetesen nem tudja. Az emberek viszont természetesen igen. Múszáj dagadni. A kárörvendő bizástól. Alkalom szűli a férj aggancsait. Most a strand az alkalom. Mikor van strand? A kánikulában. Gonosz kerítő. Nem ér az élet egy garast sem. Nincs szenzáció. Két héttel ezelőtt gunyoltuk kacagva az uborkát. Most annál inkább ránszakad. Ő lett a győztes. Az óceán hősei is cserbenhagytak bennünket. Pedig, hogy tolongtak. Nincs semmi, de semmi ebben a verejtékes forró világban.

Egy város mindenféle fáradt tespedésben **It-fieg.** Magánházakban egész kis obszervatóriumok. Kutatnak, kémlelnék felhő után. Esőcsináló Mukl is fölsült. Hiába hordja porcellán-nadrág-kelléktárának legszebbjét. Az eső oda se szagol. Az uszított olvad. Ő is behúdol. Neki még rosszabb. Mert árnyékba se szaladhat. A kereskedő szunyokálva gondol az ötvenre. A fokra meg a százalékre. A hőre meg a kiegyezésre. Nincs kuntsaft. Csak hóguta van, meg vántarifa. A kereskedő kétségbeesne. Ha nem félné, hogy jobban megizzad. Így elporoszkál a bankoshoz. Bekopog és kölcsönt kunyorál. A bankár kimosolyog a kádfürdőből és jóleső hidegséggel mondja: „maid fia fagy és hó lesz nagy!...” Bár már látnók... (s.)

— **Mária királyné köszönete.** Clujról (Kolozsvárról) jelentik: A cluji (kolozsvári) görög katolikus nőegylet I. Ferdinand király elhalálózása alkalmával részvétlátogatást intézett Mária királynéhoz. Erre a táviratra válaszképpen dr. Boila Romulusné, az egyesület elnöknője, ma táviratot kapott Sinaiából, Elena Mavrodí első udvarhölgytől, aki az özvegy királyné nevében köszönetét fejezi ki a megnyilatkozott részvétért.

— **Bratlanu Vintila és Titulescu külföldi missziója.** Bucurestiből jelentik: Bratlanu Vintila és Titulescu londoni és párisi útjának nagy fontosságot tulajdonítanak, különösen a CFR kölcsöne szempontjából. Valószínű, hogy Titulescu a Népszövetség őszi ülészakán érintkezésbe lép a német politikusokkal, hogy a Generala-bankjegyek régóta huzódó ügyét likvidálják. Titulescu csak október elején tér vissza az országba.

— **A kereskedelmi miniszter szabadságon.** Mrazek kereskedelemügyi miniszter ma egy havi szabadságra külföldre utazott. Távollétében Nistor miniszter helyettesíti.

— **Belügyl vezérigazgató látogatás Aradon.** Néhány nappal ezelőtt Aradra érkezett Radulescu belügyminiszteri vezérigazgató. Látogatása azonban nem volt hivatalos jellegű, miután jelenleg szabadságon van Radulescu igazgató, aki több erdélyi város üzemait tekint meg szabadsága alatt. Aradon két napig tartózkodott, amely idő alatt megsejmelte a városi üzemeket. Tegnap este továbbutazott a vezérigazgató Oradeamare (Nagyvárad) felé, ahol szintén néhány napot időzik.

— **Bucuresti külföldi kölcsönt keres.** Bucurestiből jelentik: A főváros tanácsa elhatározta, hogy a külföldi nagybankoktól ajánlatot kér egy nagyobb kölcsönre.

Halálos baleset az aradi állomáson.

Egy mozdony agyongázolt egy vasuti fűtőt.

(Arad, augusztus 3.) Megrendítő szerencsétlenség történt ma este Aradon a vasuti állomáson. Deák Lajos fűtő menet közben egy mozdonyról leugrott és a kerekek közé került. A mozdonyvezető azonnal észre vette a szerencsétlen ugrást, azonban nem tudta kellő időben megállítani a gépet, amelynek kerekei keresztül gázoltak Deák Lajos testén. A

fűtő jobb lábát majdnem tövig levágták a kerekek, azonkívül súlyos zúzódásokat szenvedett. Eszméletlen állapotban szállították a mentők a közkórházba, ahol ápolás alá vették. Életbenmaradásához a rendkívül nagy vérvesztés és a súlyos sérülések miatt alig van remény. A vizsgálat megállapította, hogy a szerencsétlenségért senkit sem terhel a felelősség.

— **A bolgár király völegény.** Szófiából jelentik: Beavatott körök véleménye szerint Boris bolgár király külföldi útja alkalmából házasságot készül kötni egy svéd hercegnővel, akivel állítólag Lausanneban találkozik.

— **Nagy személyi változások a külügyminisztériumban.** Mint ismeretes, a kormány a külügyi szolgálat alapos átszervezésére érdekében a külügyminisztérium keretében különféle osztályokat létesített. A hivatalos lap mai száma közli az egyes osztályok élére ki-nevezett főtisztviselők neveit, akik közül királyi dekrétummal Tresnea-Grecianu I. osztályu meghatalmazott minisztert a jegyzőkönyvi osztály, N. Iacovacy II. oszt. meghatalmazott minisztert a számvizsgáló osztály, Dimitrie Georgescu I. osztályu meghatalmazott minisztert a személyi osztály, G. Olanescu II. osztályu meghatalmazott minisztert a szerződési osztály, Mihail B. Boerescu II. osztályu meghatalmazott minisztert a politikai osztály, Nicolae Arion II. osztályu meghatalmazott minisztert az adminisztrációs osztály, G. Simionescu II. osztályu meghatalmazott minisztert a kereskedelmi osztály, Georghe Grigorcea II. osztályu meghatalmazott minisztert a konzuli osztály, Radu Djuvara II. osztályu meghatalmazott minisztert a jogügyi osztály, Mihail A. Arion II. osztályu meghatalmazott minisztert a miniszteri központi titkárság, Nicolae Dinu követségi tanácsost a sajtóosztály, Ispasiu Mihail I. osztályu főkonzult a könyvelési osztály, I. Popescu I. osztályu főkonzult az iktató és kézbesítő osztály, Teodorescu Horezeanu I. osztályu főkonzult a fordítási osztály és Titulescu I. osztályu főkonzult a külügyi irattár élére nevezték ki.

— **Országos diákkongresszus.** Piatra-Neamtiből jelentik: A manastirea-neamtí Regal-szálló nagytermében ma vette kezdetét a három napra tervezett országos diákkongresszus. A kongresszusra az ország minden részéből mintegy 1200 diák érkezett a városkába. A mai megnyitó ülésen Danulescu, Popescu, Tudose, Sarbu, Georgescu, Stanciu, Usatiuc, dr. Lascu és Stan egyetemi tanárok szóltak fel, míg a kongresszus rendezőse nevében Nicodem püspök üdvözölte a megjelenteket. Psepelinski megyei prefektus felszólalásában a diákság bizalmát és rendíthetetlen hűségét kérte a dinasztia és trónnal szemben. A kongresszusra nem állítottak össze pontos programot, az eddigi feliratközlésekből azonban kitűnik, hogy a diákság jövőbeni politikai magatartásának kérdését is felvetik. Ugy hiszik, hogy a kérdés során heves viták fognak kifejlődni, amennyiben Cuza és Zelea Codreanu több személyes híve is részt vesz a kongresszuson. A vita során aztán elhatározták, hogy a jövőben békés eszközökkel fognak küzdeni a diákok követeléseinek megvalósításáért, mert a múltban elkövetett erőszakoskodások a mozgalom kárára voltak. A határozatot valamennyi diákszervezet elfogadta.

— **Magyar pilóta megdönti a világrekordot.** Dessauból jelentik: Loose német és Risztics magyar származású pilóta felrepültek, hogy megkíséreljék megdönteni az időrepülés 54 órás világrekordját. Loose egy motordefektus miatt kénytelen volt leszállni, Risztics azonban még repül.

— **Csecsemőgyilkos anya.** Jelentették ma az aradi ügyészségen, hogy Blaj Mária dieci cselédeány újszülött gyermekét az udvaron lévő kutba fojtotta. A kegyetlen anyát a csendőrség letartóztatta.

— **Aradmegyei földműves gyanus halála.** Jelentették ma az aradi ügyészségen, hogy Delea Tódor kerüloisi földműves gyanus körülmények között tegnap hirtelen elhalálozott. Az ügyészség elrendelte a halott felboncolását és a vizsgálat megindítását.

— **A volt német trónörökös fiának eljegyzése.** Berlinből jelentik: Louis Ferdinand porosz herceg, a volt trónörökös másodikülöttje legközelebb eljegyzik Beatrice spanyol királyleányt és áttér a katolikus hitre.

— **Ujságírók az osztrák sajtójavaslat ellen.** Bécsből jelentik: Ismeretes, hogy az osztrák kormány a nemzetgyűlés elé terjeszti az új sajtóreformot, amely a sajtóperek egy részét az úgynevezett Schöffén-bíróságok elé utalja. Ez az intézkedés tulajdonképpen alkotmányváltozást jelent és így kétharmad többség kell keresztülviteléhez, ami viszont a szocialisták nélkül lehetetlen. A bécsi ujságírószervezet a reggeli lapokban állást foglalt a javaslat ellen.

— **Gabona-tűzek Aradmegyében.** Hatalmas szérű-tűz történt tegnap délután Csermő község határában. A kora esti órákban kigyulladt Bagosi Pál cséplőgépe köré asztalba rakott, már kicsépeelt buza-szalma. A csendőrségnek az a gyanuja, hogy szándékos gyújtogatás történt s ezen az alapon meg is indították a nyomozást. — Ugyancsak szérű-tűz volt tegnap este Komlós község határában is. Több gazda szalmája leégett. Valószínűnek tartják, hogy a tüzet a cséplőgépből kipattant szikra okozta.

— **Eltemették a Maros lippal halottját.** Jelentették, hogy Csáki Béla lipovai (lippai) kereskedőseged fürdőzés közben belefulladt a Marosba. A szerencsétlenül járt fiatalember holttestét a tegnapi napon sikerült kifogni a Maros hullámaiból és a mai napon kísérték utolsó útjára nagy részvét mellett Csáki Bélát. A fiatalember tragédiája annál megrázóbb, hogy haláltusáját többen végignézték, anélkül, hogy segítségére siettek volna a habokban vergődőnek. Csáki Béla egyébként szüleinek és testvéreinek egyetlen támasza volt.

— **Habsburg főherceg különös afférje Amerikában.** Newyorkból jelentik: Lipót királyi hercegnek, Lipót Salvator fiának, aki Amerikában nagy nyomorban él, — mint megírtuk — különös afférje támadt. A herceg könyöradományokat gyűjtött és felkérte az adakozókat, hogy adományait juttassák a washingtoni magyar követségre. Széchenyi magyar követ erre táviratilag tiltakozott az ellen, hogy a követséget ilyenmaganteremtett gyűjtésekhez felhasználják, mire Lipót egy goromba táviratban válaszolt. Egyben párbajra hívta a magyar követet. Most egy impresszárió azzal az amerikai ízü ajánlattal lépett a főherceg elé, hogy hajlandó a párbai költségeit fedezni és 5000 dollár külön honoráriumot adni, ha a párbajt nyilvánosan, beléptidij mellett vívják meg. A jelentések még nem írják, elfogadta-e a főherceg az ajánlatot, amelyet a követ bizonyára erőlyesen fog visszautasítani.

TELEGRAMM I

MINERVA

ARAD.

Meghivasukra Varosligetben tartando Goerbe-napra augusztus 7-en, vasarnap megerkezunk.

PATT es PATACHON.

— **Gyermekeholttest a kutban.** Titokzatos gyermekgyilkosság ügyében indított nyomozást a csermői csendőrség. Egy vasuti alkalomazott ugyanis tegnap délután a csermői állomásépület közelében lévő kerekeshullából egy pár napos csecsemő vizbefojtott hulláját emelte ki. Valószínű, hogy a csecsemőt bostialis szülei dobták a kutba.

— **Óriási tűz egy ókirályságban városban.** Isiből táviratozzák: Ma délből óriási tűzvész tört ki Balti városkában. A tűz a Regele Ferdinánd-uton lévő Breitmann-házban keletkezett és a rekkenő hőségben percek alatt harapódzott a szomszédos épületekre is. Félegy órákor már tizenhat épület állott lángokban. Miután a kevészámú balti-i tűzoltóság hiányos felszerelésével képtelen szembeszállni a bőszelemekkel, isiből kértek segítséget, ahonnan nyomban különvonattal küldtek ki megfelelő számú tűzörséget. Az eddigi feltevések szerint a tűz Breitmann kereskedő konyhájában keletkezett s onnan csapott ki a tetőzetre. Eddig hét ház égett le teljesen. Bővebb részletek még hiányoznak.

— **Felrobbant egy kínai missziós templom.** Pekingből jelentik: Wucsen egy missziós templomában, ahol a municioraktárt rendezték be, óriási robbanás történt. Az eddigi jelentések szerint 200 katonát halt meg, de még sokan vannak a romok alatt.

— **Halálos autókatasztrófa.** Innsbruckból jelentik: Ma délből halálos kimenetelű autókatasztrófa történt Svájcban, a Graubünden kantonban, a felső Alpok egyik szerpentinjén. Tschamut közelében egy gépkocsi, amelyben gróf Waldburg Vilmos ült feleségével és sógornőjével, egy éles kanyarodásnál nekiment a kő utkorlátnak és keresztülzúszakítva azt, több szaltót csinálva, lezuhant a 10 méteres mélységbe. Gróf Waldburg, akire a kocsi ráesett, szörnyethalt, míg felesége, aki a kormányon ült, csodálatosképen csak könnyű sérüléseket szenvedett. Horzsolásokkal menekült meg a veszedelemből Waldburg sógornője is. A szerencsétlenül járt gróf mindössze 37 éves volt és két kis árvát hagyott maga után.

Kinzó aranyeres panaszait biztosan csak a HAEMORSAN szünteti meg.

— **Izgalmas életmentés a Dunán.** Budapestről jelentik: Tegnap este egy 10 tagú kirándulótársaság indult haza Gödre Horányból három egymáshoz kötött csónakon és egy motoroson. A partok közelében Tóth csónakmester felállott az egyik csónakban, amely felborult és a benne lévő négy kiránduló a vízbe zuhant. Izgalmas életmentés kezdődött, amelynek folyamán Bernmann Adolf bankárt a farkaskutyája mentette ki a vízből. Erdős Henrik bankár feleségét azonban eddig nem találták meg, valószínűleg a vízbe fuladt.

— **Elfogott buzatolvajok.** Ernst Sándor albisi kereskedő jelentette a bokszei csendőrségnek, hogy ismeretlen tettesek állandóan dézmálják albisi gabonarakárát. A csendőri nyomozás megállapította, hogy a tolvajok eddig több, mint két kocsi buzát hordtak el. A csendőrség gyanúja Herbei Ignát, Marina Todor és Marina Ioan bokszei lakosokra hárult, akiket őrizetbe is vettek.

— **Új és pontos aradi telefon névsor készül.** Az aradi postafőnökség — engedve az általános óhajnak — új és szakszerű telefon névsort készít az aradi és megyei állomásokról és ezt legközelebb könyvalakban megjelenteti. A telefonkönyv közli az összes új állomásokat és változásokat és nélkülözhetetlen lesz mindenki részére. A postafőnökség felhívja a telefonelőfizetőket, hogy óhajaikat és az esetleges változásokat legkésőbb szombatig közöljék telefonon Arad 3. telefonszámmal, vagy személyesen a főposta 15. számú hivatalában.

— **Az anyakönyvi kivonatok díja.** Hosszabb idő óta folyik a vita az aradi városkában, mennyi díjat kell a városnak szedni az anyakönyvi kivonatok után. Kérdést intéztek erre vonatkozólag a minisztériumhoz, amely ma jött válaszában közölte, hogy az eddigi 5 lej helyett egy anyakönyvi kivonatért 15 lej díjat kell szedni.

— **Ma már mindenki a vasárnapi parkünnepélyről beszél Aradon.** A Minerva kulturgyesület vezetősége hatalmas kulturmunkát végzett ennek az ünnepélynek a megrendezésével. A Városligetet valóságos paradicsommá varázsolják erre a napra, amikor a gyönyörű liget fái alatt szinte párisi mintára be rendezett szórakozóhelyet létesítenek. Az ATE klasszikus tornagyakorlatait élénk érdeklődéssel várja a közönség. Nem kisebb várakozás előzi meg az automobil virágkört, a színielőadásokat, Göre Gábornak és családjának látogatását és azt az ezerféle színes, változatos ötletet, amelyet a rendezőség a vasárnapi parkünnepélyre megvalósított.

Angol attasé autóbalesete Budapesten.

Arokba zuhant a magyar honvédelmi miniszter automobilja.

(Az Aradi Közlöny Budapesti tudósítójának távirata.) Igen súlyos autóbaleset történt ma reggel a római fürdő közelében, Parry Jones őrnagy, katonai attasé két magyar tiszt kíséretében Tahitófaluba indult, hogy az ottani katonai gyakorlatocon résztvegyen. A tisztek Csáky honvédelmi miniszter hatalmas autóján utaztak. A római fürdő közelében a sofför — valószínűleg az óriási hőségtől — egy pillanatra elvesztette eszméletét és eleresztette a kormányt. Az autó először az út baloldalán, majd az út jobb oldalán lévő jegenyefának ütközött, végül az árokba fordult. A bennülők kirepültek a kocsiból. Elsőnek Sibrik őrnagy tért magához és egy arrahaladó biciklizőtől elkérte a gépét,

amelyre felült és Óbudára hajtott. Utközben azonban súlyos sérüléssel miatta többször elájult és leesett a gépről, azonban mégis hősiessé kitartott. A városból azután orvost és mentőket küldött a szerencsétlenség színhelyére. A legsúlyosabban a sofför sérült meg, akinek máj- és veserepedése van és állapota teljesen reménytelen. Parry angol őrnagy is súlyosan megsérült ugyan, azonban a Faszanatóriumban, ahová beszállították, megállapították, hogy sebesülése nem életveszélyes. A kísérő magyar tisztek mind könnyebb sérülésekkel menekültek meg. Megállapítást nyert, hogy az autó csupán husz kilométeres sebességgel haladt.

Aradi urileányok lopása a Neptunban.

Izgalmas uccai hajsza az aradi fürdő tolvaja után. — A tolvaj leányok hamis neveket mondtak az aradi rendőrségnek. — Szaporodnak a tolvajlások a fürdőben.

(Arad, augusztus 3.) Az aradi Neptunfürdőben történő sorozatos lopások két tettese ma különleges körülmények között került a rendőrség kezére. Déli órákban egy elegáns, világos selyem ruhába öltözött fiatal leány hagyta el a fürdő területét. A fürdő pénztárában ülő kisasszony észrevette, hogy a leány selyemruhája alól egy színes selyemharisnva feje csüng le. Rendőrt küldött, közben pedig a mit sem sejtő leány a sétány végén leült egy padra. A rendőr a pad felé közeledett, de amikor a gyanúsított leány észrevette, hogy a rendőr egynesen felé tart, hirtelen lefutott a töltésről és a Maros-ucca felé vette útját. A rendőr utána. Hamarosan sikerült is elfogni a menekülő nőt és az elegáns leányt a rendőrségre kísérték. Dereka köré csavarna három selyem kombinét találtak, azonkívül két pár selyem harisnva volt a ruhája alatt, ridiküliében több apró holmi és egy pár gyermekcipő volt elrejtve. A tolvaj urileány a sok hasonló eseményt tapasztalt rendőrtisztek előtt is szenzáció volt. Különösen az keltett feltűnést, hogy a leány semmiképpen sem akarta nevét megmondani. Először álneveket mondott be, de később beismerte, hogy ezek egyike sem a valódi neve. Nem tagadta a lopásokat, sőt hajlandó volt az eddig lopott holmikat is átadni a rendőrségnek. Egyik rendőrtiszttel el is ment barátnőjének lakására, ahol nagymennyiségű, a Neptunból származó lopott holmit találtak. Kiderült, hogy mindketten abban a lakásban laktak néhány nap óta és még a háziasszonynak is álnevet mondtak be. Mind a két leány kijelentette a rendőrségnek, hogy inkább meghalnak, de nem mondják meg nevüket. Valószínűnek tartják, hogy a két leány vidéki uricsalád tagja, itt nyaralnak Aradon és nevüket azért nem mondják meg, ne-

hogy szégyent hozzanak családjuk nevére. Az érdekes ügyben a rendőrség tovább folytatja a nyomozást.

Ma este újabb szenzációja volt a Neptunnak. A kabinok kezelője tett jelentést az ügyeletes detektívnek, hogy egy T. L. nevű aradi leány napokkal ezelőtt elvitt tőle egy fürdőruhát és nem hozta vissza. Most tudomást szerzett arról, hogy azóta az illető leány a katonastrandra jár. A detektív a személyleírás alapján előállította a leányt, aki kétségbeesett sírás közben beismerte, hogy elvitte a ruhát és megígérte, hogy holnap kifizeti az árát. A leányt, miután megadta pontos címét, a detektív feltétlenül szabadon bocsátotta.

Sokkal nagyobb feltűnést keltett egy másik eset, amelyről a fürdő közönsége a legélesebben izgalommal tárgyalt. Egy jólöltözött uriaszónymént be egyik kabinba és távozása után közvetlenül benyitott a kabin régebbi vendége és megdöbbenve látta, hogy drága selyemruhája hiányzik. Azonnal jelentést tett a detektívnek és hazaküldött egy másik ruháért. Később a gyanúsított asszony ismét feltűnt a fürdő területén. A detektív nem volt közelben, ezért egy uriember szólította meg és kérte, hogy az esetleg tévedésből elvitt ruhát adja vissza. A hölgy erre sértődötten jelentette ki, hogy ő egy aradi orvosnak felesége és semmi köze a ruhához. A károsított azonban bizonyosan tudja, hogy ruháját az illető hölgy vitte el. A rendőrség megindította a nyomozást. A fürdőben a legnagyobb felháborodással tárgyalták a naponta többször megismétlődő tolvajlásokat, amelyeket annak tudnak be, hogy különösen a fürdő női osztályán nagyon kevés kabin áll a közönség rendelkezésére és a kabinosok kénytelenek tíz-tizenöt személyt egy kabinban elhelyezni.

hivatalnok fenyegetését; a leányt levetkőztette és kidobta az uccára. Bálint Gizit — úgy meztelenül — kétségbeesetten rohant a rendőrségre, ahol azonnal intézkedtek, hogy visszakapja ruháit és vallomása alapján jelentést tesznek a hivatalnok felettes hatóságainak.

Coolidge

nem lesz az Unió elnöke.

Visszalépett az elnökjelöltségtől. — Hoover az új elnökjelölt.

(Az Aradi Közlöny távirati tudósítása.) Newyorkból jelentik: Coolidge elnök tegnap váratlanul bejelentette, hogy a legközelebbi elnökválasztáson nem lép fel. A kijelentés óriási szenzációt keltett, nemcsak egész Amerikában, hanem az egész világon. A londoni jelentések szerint beavatott politikai körök úgy tudják, hogy ez a kijelentés a tengeri le szerelési konferenciával függ össze. A konferencia kezdeményezője Coolidge volt és ezért kellemetlen neki, hogy nem végződött a várt eredménnyel, hanem ezzel szemben bizonyos, hogy teljes kudarccal jár Coolidge kísérelte. Politikai körök úgy tudják, hogy amennyiben Coolidge nem vállalja jelöltséget, utódja Hoover kereskedelemügyi államtitkár lenne.

Meztelen nő

az aradi uccákon.

Nagy feltűnést keltő éjszakai botrány Aradon.

(Arad, augusztus 3.) Szokatlan és egyáltalán nem mindennapi botrány történt tegnap éjszaka Aradon egy állami tisztviselő lakásán. A botránynak, amely a rendőrségnek folytatódott, előzményei néhány nappal ezelőtt történtek. Egy aradi állami hivatalnok feljelentést tett a rendőrségnek Bálint Gizit huszonegy éves aradi leány ellen, hogy az — szerinte — ezerötszáz lejt ellopott tőle. A rendőrség erre előállította Bálint Gizit, aki vallomásaiban azonban elmondotta, hogy ő nem lopta el a pénzt, hanem kapta a feljelentőtől, különben is hajlandó az összeget visszafizetni. A leányt erre, miután bejelentett lakása van Aradon, a rendőrség szabadon bocsátotta. A hivatalnok arról tudomást szerzett és elhatározta, hogy hatóság beavatkozása nélkül fogja visszaszerezni pénzét. Néhány barátjával megegyezett, hogy a leányt felcsalják lakására. A tervet az éjszaka hajtották végre és a leány gyanútlanul ment a fiatalemberek után. Amikor bejutottak a lakásba, előállt a hivatalnok és kijelentette, hogy ha azonnal nem fizeti vissza neki a leány az ezerötszáz lejt, úgy levetkőzteti és kidobja az uccára. Bálint Gizit nem volt pénz és a társaság beváltotta a

Autóverseny — a hozományért.

Egy bécsi kislány érdekes vállalkozása. —

(Az Aradi Közlöny bécsi tudósítójának távirata.) Rövid idő múlva sokat fognak beszélni és írni a lapok egy alig 18 éves, igazi, vérbeli bécsi kislányról, Wurm Líziről, az ismertnevű bécsi festőnek, Wurm Sándornak leányáról. A fiatal hölgy, akinek nagyapja az osztrák alpesvasutak megépítője volt, szeptemberben nagy autótúrára indul és 100.000 kilométert akar megtenni 365 nap alatt.

Meglehetősen eredetiek a vállalkozás előzményei is. Wurm Sándornak egy gazdag amerikai gyáros barátja, a chicagói James Deanhouse hosszabb időt töltött Bécsben, mint Wurmbék vendége. Mister Deanhouse igen jól érezte magát Bécsben, ahol nagyon tetszettek neki a nők, de különösen a kis Wurm Lizi. Ha Deanhouse ur pár évtizeddel fiatalabb lenne — mint azt ki is jelentette — és nem volna közben nő, biztosan elvitte volna magával feleségnek a Lizit, de így csupán arra szorítkozott, hogy a lánynak szép hozományt akart ajándékozni, hogy jól férjhez menjen. Apa és leánya azonban visszatartották az ajándékot, Lizi pedig kijelentette, hogy inkább keresni szeretne sok pénzt, de nem ajándékba kapni.

Meghosszabbítják az Életet.

Életmeghosszabbító Intézet működik Amerikában. — Az intézmény heroikus küzdelme a betegségek ellen.

Mi, európaiak, nagyon el vagyunk maradva a világtól. Eddig legfőleg életbiztosító-intézetről tudunk, no meg, ha az élet meghosszabbításáról van szó, hát a kitűnő Voronoffról, azonban intézményesen életünk meghosszabbítását egyetlen európai állam se vállalja, ellenkezőleg: por, füst, idegesség, zaj, adó és egyéb kellemességek alakjában inkább intézményesen rövidíti azt.

Egy külföldi lapban dr. Gradenwitz Alfréd most megismertet bennünket az Egyesült Államok egy intézményével, mely a világ legérdekesebb szociális és humánus célú berendezése. A neve: Life Extension Institute, magyarul: Életmeghosszabbító intézet, 1913. óta áll fenn. Akkor alapította két derék amerikai, Harold A. Ley és Irving Fisher professzor. Tizenhét év alatt ez az intézmény világraszóló jelentőségűvé és hatásúvá nőtte ki magát.

Miért? Az intézet a betegségek ellen küzd. Célja: megóvni a betegségektől, vagy a betegségeket korán felismerni. Az egészséges embereket időközönként meg kell vizsgálni; az intézet feladata, munkája, hogy ez az időszakos vizsgálat az egész országra kiterjedjen. Legyen egy higiénikus központ, egész országot behálózó, amelybe minden orvos tekintély beletartozik. Ma nyolcezer orvos kutat, dolgozik ebben a központban, a legpompásabban berendezett laboratóriumokban. Az intézet folyóiratot ad ki ingyen, népies előadásokat tart, tudós kutatásokat végez, iskola könyveket csinál, a higiénikus élet szabályait terjeszti a népmilliók között. Természetesen szoros kapcsolatban áll az állam minden egészségügyi intézményével s azok munkáját önfeledő módon elősegíti. Hogy hol itt az intézmény nagy fontossága? Ott, hogy a legtöbb betegség főoka az emberek tudatlansága, kik nem ismerik a betegségek elleni óvintézkedéseket s nem ismerik a kezdődő betegségek első jeleit sem. Ha ezt ismernék, a betegségnek idején elejét lehetne venni, vagy a betegség kifejlődését el lehetne tolni, akár évekre is. Másszóval: annál hosszabb életűek lehetnének az emberek. S itt van az amerikai intézmény céljának, eredményességének titka. Az ember, aki még nem volt komoly beteg, nem gondol a betegségre, nem ügyel annak jelentkező szimptomáira és ez a nagy hiba, amelyet le kell és le lehet küzdeni. Az intézetnél jelentkező legtöbb betegnél ezt a hibát észlelték.

Például egy napon bejött egy ember, aki egyszerűen csak annyit mondott, hogy zsi bong a lába és ez kissé fájdalmas. Megvizsgálták s kiderült, hogy a normális száznegyven helyett kétszázat mutat a vérnyomása, erei súlyos

Százezer kilométeres túrát egy esztendő alatt

— Hát mit is tudsz te, kedves gyermekem? — kérdezte az amerikai gyáros.
— Tudok gazdálkodni, főzni, varrni...
— Ezzel sokat lehet spórolni, de keresni semmit.

— Festek is...
— Képekkel ma már nem lehet keresni.
— Egy kicsit író is vagyok...
— Ez a koplatóművészeknek való foglalkozás.

— Jól vezetél autót...
— Ez már igen! Hát tessék egy új női rekordot felállítani és ezáltal előmozdítani a közlekedés ügyét.

Nagy tanácskozás indult meg és Lizi elkészítette programját: 100.000 kilométert akar megtenni 365 nap alatt. Kapott egy gyártól ingyen egy pompás kocsit, kitűnő felszerelést és szeptember elsején utnak indul apja kíséretében. Utjáról tudósítani fogja a nagy világlapokat. Először Magyarországon, Csehszlovákián, Német-, Francia-, Spanyolországon át a Rivierára, majd Olaszországba megy. Ezután áthajózik Afrikába, majd újra Olaszország, aztán Svájc, Németország és Skandinávia körvetkezik és innen hazatér Bécsbe Lengyel- és Csehországon át.

beteg, szívtágulása van. A legnagyobb meglepetéssel, csaknem hitetlenül fogadta ezt a megállapítást. Aztán vannak emberek, kik észreveszik a jelentkező betegség szimptomáit, de nem tudják helyesen megítélni. Ha a hátuk fáj, a vesére gyanakszanak, holott a vese erős nyomásra fáj csak és a hátfájás oka valami egészen más, esetleg egy mandulagyulladás vagy egy fogtőgyulladás.

A legtöbb ember meglepészik azzal, hogy „elég jól érzem magam” — s csak akkor ijed meg, ha bizonytalan rosszérzése tényleges és erőteljesebb fájdalomban jelentkezik. Általában: a fájdalom az a szimptoma, amelyet a legtöbb ember először komolyan vesz, vagy, amit egyáltalán észre vesz. Pedig lehet, hogy már régesrég folyik bent a testben a lappangva megindult betegség processzusa. Betegség jön betegség után, belenyugszunk, hogy megöregedtünk, de hogy miért öregedtünk meg és mitől, arra választ adni magunknak nem tudunk.

A betegségek elleni küzdelemben fontos szerepet játszik az átöröklés. Oly értelemben, hogy egyes családok tagjai bizonyos betegségekkel szemben alig tudnak ellentállást tanúsítani. Az ilyen családi vonást az embernek ismernie kell. Sok ember fél megvizsgáltatni magát, ha különösebb fájdalmi nincsenek: persze, hátha az orvos valami betegséget talál bennem. S így gondolkodik: végre is, ha valamiről nem tudok, azzal nem is kell törődnöm. Meg kellene magyarázni minden óvatos, lusta, vagy gyáva embernek, hogy a betegségek általában — még a szív, a vérkeringés, vagy a mirigyek súlyos megbetegedései sem halálosan veszélyesek, s ha felismerem ezt a betegséget, még nem jelenti egyúttal azt, hogy meghalok. S meg kellene magyarázni, hogy a legfontosabb betegségek az ugynevezett helyi infekciókból származnak, amikor a test egy pontjára bacillusok telepsznek s innen szétáradnak aztán mindenüvé. A bacillusok legjobban szeretik a szájat, az orrt, a nyakat, bizony sokszor egy fog megrontgenézése megfajthatatlannak látszó rosszérzések okára

ERZSÉBET MOZGÓ.

Ma d. u. 7 és este 10 órakor utóljára

Az aranypillangó

P. G. Woodhouse világhírű regénye nyomán pazar kiállítás, gyönyörű rendezés. Főszerepben: Lily Damita és Nils Aster.

Holnaptól: Öfelsége I. Ferdinand király temetése és viaszpillantás előlének utolsó évelből, 2 felvonásban.

Szép idő esetén az esti előadások a kerthelyiségben

világít rá, vagy súlyos bonyodalmaknak veszi elejét.

Az amerikai Életmeghosszabbító-intézet eme felvilágosító munkát végzi s hozzá a kötelekbe tartozó orvosok egységes szabályzat szerint kötelesek ezt a felvilágosító és gyógyító munkát ellátni. Az intézet orvosai mind egyféle módszerekkel operálnak, egyféle diétát rendelnek, egyforma módon hizálnak, vagy fogyasztanak, egyforma tanácsokat adnak, olyan tanácsokat tehát és olyan kezeléseket, amelyeket az orvosok legjobbjai egyöntetűen állapítanak meg. Évente kérdőíveket osztanak szét azok között, akik az intézetbe beiratkoztak s évente egyszer az egészséges tagnak is meg kell magát vizsgáltatnia.

Ez az intézet tehát nem nagyon újszerű, nem álom, nem az orvosi tudománynak valamely olyan nagyhangú modern vívmánya, mely veszedelmes közelségben van a sarlatánsággal; ez csupán egy okos, észszerű és praktikus intézmény, amelyet széles körben minden állam megvalósíthatna magának.

Mozi.

xx Az Erzsébet mozgószínház augusztus 16-tól visszavonhatatlanul vetíti az „Ibolya-faló” című gyönyörű slágert. Harry Liedtke, Lil Dagover és Verebes Ernővel, rendes, olcsó helyárok mellett, a kellemes nyári kerthelyiségben.

xx Jön, Harry Liedtke és Hollay Kamilla a Marosparti mozgószínházban.

Hadjárat

az aradi kutyák ellen.

Rendkívüli módon elszaporodtak az ebmarások Aradon. — Elküldték a kutyákat a marosparti korzóról.

(Arad, augusztus 3.) A városi főorvosi hivatalban állandóan nagyobbodik a kutyamarási esetek listája. Ma újabb három esetet jelentettek be és nincsen az a nap, amikor legkevesebb három, de néha 5—6 esetet be nem jelentenének. A főorvosi hivatal épen ezért, úgy a közönség, mint a város anyagi érdekei védelmére szigorú rendszabályokat léptet életbe azok ellen a kutyatartó gazdák ellen, akik nem tartják be az ebzárlat rendelkezéseit. A főorvosi hivatal statisztikája szerint eddig 150 embert haraptak meg Aradon a kutyák és miután egy-egy megmart ember Clujra szállítása a városnak is súlyos terhet jelent ez a tétel, a mély főleg a kutyákat tartók gondatlanságából származik.

Itt írjuk meg, hogy az egészségügyi bizottság legutóbb tartott ülésén kimondotta, hogy a korzóra és a Marospartra nem szabad a kutyákat vinni, még megkötve sem. Azok ellen, akik ezt a rendeletet nem tartják be, szintén szigorúan fellép a városi orvosi hivatal.

URANIA

Ma, a üdőtörökön utóljára

NÉVTELEN VÁR

Jókai regénye filmen. :: Teljesen új kónla. :: A főszerepben:
Törzs Jenő, Almásy Sári, Fenyvesy Emil, Czartolecky M.

Előadások kezdete 5. 7 és 10-kor. :: Mérsékelt helyárok.

URANIA

Régi bevezetett
textil üzlethez társ kerestetik.
Olm az Aradi Közlöny kiadójában.

„VENUS“ tündérváros mozgóban Aradul-nou, ma, csütörtökön:
„Kutyaélet“ Charley Chaplinnal a főszerepben.
ESZLINGENI faredőnyöket **Erky Balázs** asztalos mester Arad
készít a leggyorsabban és a legolcsóbb árban. (Purgly Lajosné-u.)

A belváros központjában
8 lakásos urház, elfoglal-
ható 4 szobás, fürdőszobás
lakással, stárgősen és olcsón
eladó. — Megbízott: 15295
Győrffy „Mures“ irodája Arad

KÖZGAZDASÁG.

Kölcsönt kérnek Erdély nagyiparosai.

Az erdélyi ipar súlyos helyzetére való hivatkozással a Banca Nationala sürgős támogatását kéri.

(Az Aradi Közlöny bucaresti-i tudósítójának távirata.) A Banca Nationala központjához ma érdekes beadvány érkezett. Az erdélyi nagyiparosok fordultak memorandummal a nemzeti bankhoz s ebben az ipari termelés kritikus helyzetére hívják fel a jegybank figyelmét. A memorandum feltárja azokat az okokat, amelyek az idei év folyamán az erdélyi ipar kényszerű leépítésére vezettek. A külföldi ipar az importtarifa munkálatai folytán tudomást szerzett az új vámtételekről és ezek hatásait megelőzendő, hatalmas árumennyiségeket halmozott fel Romániában. Ennek az invázióknak a terhét ma is súlyosan érzik a bel-
földi ipar, amely ha átmenetileg is, de üzemszünetre kényszerült. Ezt a leépítést a fogyasztás szemmel látható csökkenése is követeli.

Az új importtarifát meglegedéssel fogadta az erdélyi ipar, mert nem gondolt arra, hogy ennek az előnyeit más oldalról súlyosan meg kell fizetnie. Pedig azt a védelmet, amit az új vámok biztosítanak, teljesen illuzóriussá tette az adók és illetékek felemelése. A for-

galmi adó egy százalékról kettőre való emelése és az átlagárak irracionális megállapítása, az exportra kivetett egyszázalékos illeték, az új bélyegtörvény terhei és a munkásokként fizetendő heti 2 lejes járulék, a házadó fel-
emelése és a többi adóemelések a vámtarifa minden kedvezményét lerontották.

A fuvardíjak módosítását máig sem lehetett elérni, kivéve a petróleum és faipari termékeknél, miután ezek az iparágak a teljes összeomlás szélére kerültek és felbecsülhetetlen veszteségeket szenvedtek. A lej stabilizálása szintén várat magára. Csak egyetlen vonatkozásban lehet tapasztalni a helyzet javulását. A bankkamatok az ipari termelés visszaesése folytán bekövetkezett viszonylagos pénzhiány miatt, 40—50 százalékról 20—30 százalékra csökkentek. A jelentős hangsúlyozza, hogy az Európaszerte bekövetkezett árcsökkenés alól mi sem vonhatjuk ki magunkat. Ehez az ut elsősorban az adóterhek csökkentésén, másrészt a Banca Nationala által folyósítandó közvetlen kölcsönök útján vezet az út.

Zürichben 3.18 a lej.

Helyi valutaárak. (Augusztus hó 3.)
Kifizetések: Berlin 39.10, Amsterdam 65.90, Newyork 164.25, London 798, Páris 6.47, Milánó 8.99, Prága 4.88, Budapest 28.65. Zágráb 2.89, Bécs 23.15, Zürich 31.60. — **Áru:** 38.50, dollár 163, angol font 790, francia frank 6.50, olasz lira 9, cseh korona 4.85, pengő 28.60, dinár 2.85, osztrák schilling 23.50, svájci frank 31. — **Pénz:** Márka 38, dollár 162, angol font 850, francia frank 6.20, cseh korona 4.70, pengő 28.10, dinár 2.75, osztrák schilling 23, svájci frank 30.

Zürichi tőzsdenyitás. (Augusztus hó 3.)
Berlin 123.47.50, Amsterdam 208.05, Newyork 519.25, London 2521, Páris 20.33, Milánó 28.24, Prága 15.39, Budapest 90.50, Belgrád 9.13.50, **Bucuresti** 3.16, Varsó 58, Bécs 73.08.

Zürichi tőzsdezárlat. (Augusztus hó 3.)
Berlin 123.45, Amsterdam 208.02.50, Newyork 518.90, London 2520, Páris 20.32.50, Milánó 28.22.50, Prága 15.39, Budapest 90.50, Belgrád 9.13.50, **Bucuresti** 3.18, Varsó 58, Bécs 73.05.

Bucuresti-i tőzsdezárlat. (Augusztus hó 3.)
Devizák: Páris 6.40.50, Berlin 38.95, London 794, Newyork 163.50, Milánó 8.92, Zürich 31.55, Bécs 23.05, Prága 4.86.50. — **Valuták:** Napoleon 660, német márka 38.50, leva 1.16, török lira 0.82, angol font 790, francia frank 6.60, svájci frank 31.50, olasz lira 9.05, drachma 2.15, dinár 2.95, dollár 163, lengyel zloty 18.50, osztrák schilling 23.50, pengő 28.75, cseh korona 5.

Exportvásárok rendezését kéri Aradváros. Aradváros vezetősége arról értesült ma, hogy a földmívelésügyi minisztérium Románia több városában az állatexport céljait szolgáló állatvásárokat rendez. Ma foglalkozott ezzel a kérdéssel Aradváros permanens bizottsága, amely elhatározta, hogy memorandumot intéz a minisztériumhoz, amelyben arra hivatkozik, hogy Arad kedvező fekvése folytán elsősorban tarthat számot arra, hogy itt is rendezzenek ilyen vásárokat és ezért kéri a minisztériumot, hogy Aradot vegyék be azoknak a városoknak a névsorába, ahol exportvásárokat fognak rendezni.

Kiskereskedők és kisiparosok figyelmébe! Az új bélyegtörvény a könyvek vezetését kötelezővé tette az összes kiskereskedők

és kisiparosok részére is. Dr. Trailescu Ionel, az aradi kereskedelmi és iparkamara segédtitkára könnyíteni akarván azoknak a kiskereskedőknek és kisiparosoknak a helyzetén, akik a könyvelésben kevésbé járatosak, olyan üzleti könyvet (főnaplót) állított össze, amelynek kezelése a lehető legegyszerűbb úgy, hogy azt minden nehézség nélkül bárki, aki soha előtt könyveket nem vezetett, rögtön elsajátíthatja. A könyv román és magyar nyelven bőséges magyarázó jegyzetekkel és példákkal van ellátva és tartalmaz minden tudnivalót, amire a kiskereskedőknek és kisiparosoknak a könyvek vezetésében szükségük van. A könyv olyan terjedelmű, hogy azt mindenki legalább 1—2 évig használhatja. Ára 200 lej. Kapható a szerzőnél (Iparkamara, 7-es számú szoba) és az összes könyv- és papírkiskereskedőknél.

Két évig az északi sarkon

Beszélgetés Frithjoh Nansen-nel. — Német léghajóval az északi póluson.

(Az Aradi Közlöny berlini tudósítójától.) Andree svéd kutató 30 év előtt hasztalan próbálta meg az északi sark megközelítését léggömb által, csak 1926-ban sikerült Byrd amerikai kapitánynak az Atlanti óceán legutolsó átrepülőjének repülőgépen eljutnia az északi sarkra. Byrd bravurját nem sokára megismételte a norvég Amundsen léghajóval. Frithjoh Nansen most azt tervezi, hogy jövőre, legkésőbb 1929-ben egy német léghajóval az északi sarkra repül és tudományos kutató munkát fog végezni a sarkvidéken. Nansen, aki az expedició előkészítését intézi most, eddig nem volt hajlandó a nyilvánosság számára nyilatkozatot tenni, a napokban azonban fogadta a berlini Scherl-újság-koncern egyik képviselőjét és érdekes kijelentéseket tett terveiről.

— Vajon Amundsen sikere után van-e még értelme az északi sark átrepülésének? — hangzott az első kérdés.

— A sarkvidék átkutatásának elsősorban a földrajz-tudományra van nagy jelentősége. Amundsen léghajó-útja még nem tisztázta teljesen azt a kérdést, vajon a sarkon van-e szárazföld? A kontinensek határait ugyanis a mély tengerek szabják meg. Nekünk módunkban lesz pontos méréseket eszközölni.

A földrajzi kutatáson kívül elsősorban a

geofizikai vizsgálódások jönnek tekintetbe. Nemcsak egyszeri megállapításokat tervezünk, hanem az északi sarkvidék állandó megfigyelését. A meteorológiai időjárás szempontjából ez óriási fontossággal bír. Kétségtelen, hogy a legutóbbi élelmi katasztrófák kiinduló pontjai az északi sarkon keresendők.

— Milyen módon tervezi az expedició keresztülvitelét?

— Ugy számítom, hogy 120 kilométeres gyorsasággal óránként a léghajó az ismeretlen területeket 50 óra alatt átrepülheti. Ha számításba veszek egy 17 méteres ellenszéllet másodpercenként, úgy az ut legfeljebb száz óráig fog tartani. Két esztendőre való élelmiszert viszünk magunkkal és a jégterületeken négy megfigyelő állomást rendezünk be. Természetesen ezeket az állomásokat szikratáv-
írókkal szereljük fel. Remélem, hogy legkésőbb 1929-ben okvetlenül sor kerül az expedició végrehajtására és az északi sark felkutatására az előirányzott két esztendő elegendő lesz, tehát 1931-ben a munkával készen leszünk.

Rádió-műsor.

Csütörtök, augusztus 4. Wien—Graz: 16.15. Hangverseny. — Zágráb: 20. Vidám esti hangverseny. — Stuttgart: 20.15. Népszerű zene. — Róma: 20.10. Zenekari hangverseny. — Prága: 20.10. Vidám est. Pozsony: 18.15. Zongorahangverseny. München: 20. Szaburgi ünnepi játékok: Mozart-est. Milánó: 20.45. Zenekari hangverseny. — Leipzig: 20.15. Operast. — Frankfurt a. M.: 20.15. Szimfonikus hangverseny. — Boroszló: 21. Kamarazene. — Berlin: 17.30. Schubert-est. — Budapest: 9.30, 12. és 15. Hírek, közgazdaság. 17.15. Az Opera kamarazenekarának hangversenye. 19.15. Babics László magyar nádasista. 20.30. Hangverseny. 22.15. Cigányzene.

Felelős szerkesztő: RÉTHY JÓZSEF.
Cenzurat: Prefectura Judetului.

NYILTÉR.

E rovat alatt közöltékért nem vállalunk felelősséget.
Butorkészítő és kárpitosüzletemet

az új Neuman-házból **Bul. Regele Ferdinand 31. szám alá**, (a volt Széchenyi-malommal szemben) helyeztem át. További szíves pártfogást kér: **Sebők Pál.**

28 év óta fennálló, Nagyszeben főuccáján levő gyarmatára, bors és esemegek kereskedés tökéletes
társtulajdonost vagy vevőt keres
Érdeklődők megkereséseit „SZOLID 1895/22693” jellege alatt **Hermes r. t. Nagyszeben, továbbítja**

**3 nagy szobából álló
I. emeleti uccai helyiség
Arad főterén,
azonnal kiadó.**

Irodának, szalonnak, orvosi rendelőnek, műhelynek, üzletnek rendkívül alkalmas. Bővebbet az Aradi Közlöny kiadójában

Ventilátor készülékek, zseblámpák, Dura elemek legolcsóbban

VARGA & ROSENFELDVilamossági vállalatnál ARAD, Központi szálló mellett.
Csiklár raktár! Telefon 808.

Bőröndöket, ridikülöket

legolcsóbbat és legjobbat

KRAMAROVICS

bőröndösnél vásárolhat:

Plata Avram Janou 3.
Javításokat elvállal. 8947

Bármilyen szakmába vágó

Kiárusítást elvállalokAradon vagy Timisoarán (Temesvároson),
10,000 lej kautióval rendelkezem.

Címeket „H. S.” jellegre az Aradi Közlöny kiadóhivatalába kérek. 8999

A raktáron levő összes nyári ruha és bluz újdonságokat
a mai naptól kezdve, saját áron alul is kiárusítom.

Iuliu PLESZ Gyula Arad,

női- és gyermekfelöltő központi nagy
áruháza, Strada Colonel Pirlo 5. sz.
a színház hátsó bejáratával szembe**APRÓ HIRDETÉSEK.**AZ APRÓHIRDETÉSEK DÍJÁT SZAVAK SZERINT SZÁMITJUK. Minden szó
hétköznap 4, vasárnap 5 Lej, vastagabb betűvel 8. Melyre 10 Lej. A legkisebb
hirdetés ára 10 szóig hétköznap 40, vasárnap 50 Lej. A vastagabb betűvel ki-
vánt szavak aláhúzódnak. Az apróhirdetéseket előre kell fizetni. A kiadóhivatal
fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amely ere-
deti alakjában nem közölhető, megváltoztassa. Hirdetéseket délután 5 óráig
veszünk fel. Csak válaszbélyeggel ellátott kérdezősködésekre válaszolunk. Aján-
latok, jellegű levelek továbbítására megfelelő postabélyeg csatolását kérjük. A
kiadóhivatal telefon száma 151. A hirdetésekre vonatkozó felvilágosítást a ki-
adóhivatal adja meg.**LEVELEZÉS.****FURUNCULOL** a legjobb szer mindennemű
keles (Furunculi) ellen.
Kapható minden gyógyszerárban. — Előállítás: **EGGER** vegyszeri gyár, Cluj.SZENVEDŐ társadtól levél az Aradi
Közlöny kiadóhivatalában. 4047**ALKALMAZÁS.**BORSZAKMÁBAN keresetű külső és
adminisztratív munkásokban jártas agi-
lis, megbízható munkás. Ajánlatok fel-
szerezve „Bor” jellegre az Aradi Közlöny
kiadóhivatalába kérek. 4052NEGY POLGÁRT vészt leány állást
kaphat Kioszer papírkészekedőnél Arad.
4058**LAKÁS.**SZEPTEMBER elsőjére keresek a bel-
városban 2—3 szobás lakást fürdőszoba
és konyhával, butorozva vagy üresen.
Ajánlatot Rudolf Mosse hirdetőbe Arad
kér. 40429BELVÁROSI 2 szobás, fődűszobás lakás
kiadó Boross ügyvédségnél Arad, Strada
Consistoriului (v. Batthyány-uca) 9.
szám. 4059**VÉTELESELADÁS.**EGY jókarban levő izógép, igen olcsón
eladó. Cím az Aradi Közlöny kiadóhiva-
talában. 4054EBÉDLŐK, hálók, szalonok, könyv-
szekrények, íróasztalok, székek, divá-
nyok, fratszékény, szőnyegek, női bun-
dák, fotelok, virágállvány, asztalok,
székek, antik szalon, antik szekrény,
előszobafal, függönyök, storeok, fahordó
kosci, festmények, vitrintárvak, por-
celánok, stb. eladók: Salgóné, Str. Con-
sistoriului 12. (Batthyány-u.) I. e. jobb.
1000MACULATURA PAPIR 5 kgros csoma-
gokban kapható az Aradi Közlöny kiadó-
hivatalában. 800**CSEREP**253 sz. duplafalcos,
vörös, legjobb minőségű,
legjutányosabb árban és
kedvező feltételek mellett**Pollak Sándor**
gőztéglagyárban Aradon,
textilgyár mellett. 1028ANTIK és modern butorokat, mátar-
gyakat, antik poharakat, márkás por-
cellánokat, antik sálakat, használt buto-
rokat, szőnyeget, szervizeket, férfi
ruhákat, fehérneműket, stb. bizomány-
ba veszek, azok magas árban való
gyors eladásáról gondoskodom. Salgóné,
Str. Consistoriului 12. (Batthyány-u.)
I. em. jobb. 1000**TÉGLA**Ajánljuk I. osztályú nagy- és kis
mértékű falazótéglet és cserepet
gyártó üzemünkön vaggonba rak-
va, helyben kiváratva helyszíni szál-
lítva, a legolcsóbb napi árban.
BRAUN GUSZTÁV téglagyára
Telefon 171. és 185.**ÜZLETEK.**CURTICI állomáson szálloda és vendég-
lőnek készült épületek kiadók. Jó üzlet,
pénzzel rendelkező és románul jó be-
szóló szakember részére. Bövebbet Há-
mory gazdaságnál, Arad, Strada Emi-
nescu 5. 4051OSALADI viszonyok miatt vegyeskeres-
kedés húzzal együtt eladó. Érdeklődni
lehet Schlitz Péter tulajdonosnál Bărzava.
4053BODEGA a város központjában, más vál-
lakozás miatt, azonnal átadó. Cím az
Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 4050**INGATLAN.**MICALACA-NOU (Ujmikalakán) kétszo-
bás ujház, minden elfogadható árért, a
legjobb ígérőnek sürgősen eladó. Első-
uoca balra 15. 4081**Bankkölesönöket**házkra, földekre, vagy egyéb ingat-
lanokra, 10,000 lejtől, 1 millió lejtig
betéltáblázás mellett folyósítottak.**HAASZ ALBERT** irodája
Arad, Str. Eminescu (Doák Farkas-u.) 12. sz.**A KERESKEDELMI és IPARKAMARA**által szerkesztett és a Kiskereskedők és Iparosok
részére az új bélyegtörvény szerint kötelező**FŐNAPLÓ és LETÁR**

a szükséges utmutatásokkal együtt. — Kapható:

Max. Molnár & Co. Arad,

üzlet könyvek engros, a főpostával szemben. (Sarkküzle.)

Ismét eladóknek engedmény!

Vidéki rendelések postafordultával intézethetők el.

3186

Sárga tubus, fekete sávós áthuzattal.

Román gimnáziumiérettségivel bíró urileány elvál-
lal tanítványokat. — Pót- vagy
magánvizsgára előkészít bár-
mely tárgyból. **Román, fran-
cis, latinból külön órát**
vállal. ▼▼▼▼Korrespondens gimnázium, reál- és polgári
iskolából fiukat és leányokat. — Cím:
az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 15295**ROMANIA**

Primăria Municipiului Arad.

Uzinele comunale.

Nr. 18.816/1927.

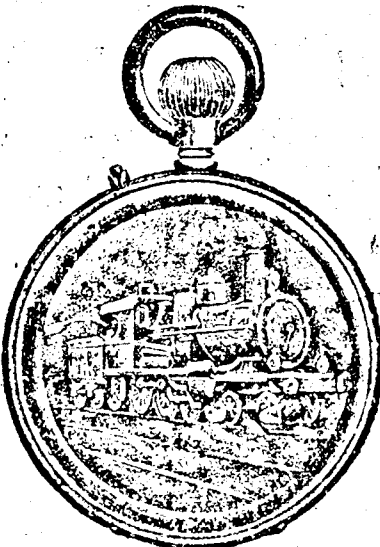
Licitatie publică.Pentru furnizarea alor 3 (trei)
autobuze cu 16—18 locuri, pe
seama Uzinelor Comunale, prin
aceasta să deschide licitație publică.Ofertele închise și sigilate pre-
văzute cu recipisa de consemnare
a vadiului de 5%, sunt a se înainta
Primăriei Municipiului Arad (Ser-
viciul economic) până la data de 27
August 1927 orele 10 a. m. când se
va ținea licitație în fața Delegați-
nei permanente.La această licitație pot participa
exclusiv numai fabricanți specialiști.
Mijlocitorii nu se vor lua în consi-
derare caetul de sarcini se poate
vedea la Direcțiunea Uzinelor co-
munale Arad (Fabrică de gaz) în
fiecare zi de lucru înainte de masă
între orele 9—12, unde se dau și
deslușiri mai detaliate.Amatorii vor aminti în ofertă,
că cunosc caetul de sarcini și se
supun aceluia.Licitatia se va ținea în con-
formitate cu Art. 72—80 a Legii
contabilității publice.Adjudecătura se va declara
la 31. August 1927. de către De-
legațiunea permanentă.

Arad, la 2 August 1927.

Primăria Municipiului Arad.

4056

Uzinele comunale.

Naponta 2 lejtőlfeljebb 6 hónap alatt beszerozhet
valódi Schweici nikket, ezüst vagy
arany órát 5 évi jótállás mellett és
mindenféle arany- és ezüst ékszer-
tárgyat. Kérjen katalógussal egy-
bekötött prospektust díjmentesen a
„Hansa” Sváb Kereske-
delmi Bank Rt.-től, Lovrin
ki az összes befizetett összegekért
és rendelt tárgyakért teljes garanciát vállal**Ara 360 lej.
Napi részlet
2 lej.** 3958Cégünkhöz intézett szí-
ves felhívásra megbízot-
tunk a gazdag árumintát
készséggel bemutatja.**Uj daráló malom**liszt finomságúra őrlő mindennemű ga-
bonát 30 lejtől métermázsánként. Szíves
pártfogást kér:**Kormon Gyula** Arad, Str. Mărășești
71. (Kossuth-uca). 3852

Judecătoria rurală Aradul-nou.

Nr. 2114—1926.

PUBLICATIUNE DE LICITATIESubsemnatul delegat Judecătoresc în
baza §. 102. legii LX. 1881. aduce la cu-
nostință că în cauza următorului Ata-
nasie Barna comerciant în Arad repr.
prin Dr. Fr. Székely ad în Arad, pentru
încasarea creței de 15531 Lei cap. și
acces, se a în de prin licitație publică
judiciară la 8. august 1927 ora la 16 la
fata locului în comuna Micalaca mo-
bilele: dună, perini, ce. ore, gramofon,
cai, etc. prețuite în 32500 lei și se che-
trate în baza deciziunii Nr. 15995—1926
Judecătoria Arad.

Aradul-nou, la 19 Iulie 1927.

4048

Buzăriu

Grefier, delegat Judecătoresc.